

LAUREA
AMMATTIKORKEAKOULU

Uuden edellä

Nuoren työttömän hyvinvointipolku, palvelut ja palvelujen toteutuminen

Beronja, Zuhra

Reso, Mervi

2013 Laurea Lohja

Laurea-ammattikorkeakoulu
Laurea Lohja

Nuoren työttömän hyvinvointipolku, palvelut ja palvelujen toteutuminen

Beronja Zuhra
Reso Mervi
Hoitotyön koulutusohjelma
Opinnäytetyö
Toukokuu, 2013

Beronja Zuhra ja Reso Mervi

Nuoren työttömän hyvinvointipolku, palvelut ja palvelujen toteutuminen

Vuosi 2013 Sivumäärä 39

Opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää syrjäytymisuhan alla olevien työttömien nuorten kokemuksia hyvinvointipolun palveluiden käytöstä ja palveluiden toteutumisesta. Syksyllä 2012 Laurean opiskelijat kartoittivat Länsi-Uudellamaalla työttömän hyvinvointipolun palvelu- ja haastattelemalla toimijoita. Opiskelijoiden tuottamaa työllistymisen prosessikuvausta käytettiin laadullisen kartoituksen selvityksessä, jonka tuloksissa todettiin kuvauksen toimivuutta ja vaikutusta nuorten työllistymisen onnistumisessa.

Teoriaosuudessa tuotiin esiin sen keskeisimpiä käsitteitä, kuten nuorisotyöttömyys, pitkäaikaistyöttömyys ja syrjäytymisuhan alaiset nuoret, hyvinvointi sekä hyvinvointipalvelut.

Aineistonkeruumenetelmänä käytettiin laadullisen kartoituksen selvitystä, jota toteutettiin Lohjan kaupungin nuorisotyöpajalla yksilöhaastatteluina haastattelemalla kuutta nuorta. Sisällönanalyysi tässä opinnäytetyössä oli induktiivinen. Lohjan kaupungin nuorisotyöpaja on toiminut jo kymmenen vuotta auttamalla lohjalaisia työttömiä nuoria työllistymään, jatkaamaan opiskelua ja sopeutumaan normaaliin elämäntyyliin.

Haastateltavien henkilökohtaiset kokemukset toivat painoarvon tutkittavaan asiaan. Johtopäätöksenä voitiin esittää, että nuoret kokivat hyvänä työllistymisen prosessin ja hyvinvointipalvelut. Niiden avulla nuoret kokivat saavansa arvostusta yhteiskunnassa, jossa hyvinvoiva nuori hallitsee oman elämänsä, ja työtöntä nuorta voidaan palvella asiakaslähtöisesti erilaisten tarpeiden mukaisesti.

Jatkoa ajatellen nuoret toivoivat yhteiskunnan panostamista nuorten työllistymisen edistymiseen. Tarjolla pitäisi olla enemmän oppisopimuskoulutuksia tai työvalmennuskursseja. Tärkeää on myös asioida saman TE-toimiston työvoimaneuvojan kanssa. Yksinäisyyttä kokeville apua olisi saatavilla vertaistuen- tai vapaaehtoisen tukihenkilön kautta. Pitkäaikaistyöttömien nuorten tavoittaminen saattaisi tuoda lisää arvokasta tietoa.

Asiasanat: työttömyys, syrjäytyminen, hyvinvointi, hyvinvointipolku, hyvinvointipalvelut.

Beronja Zuhra and Reso Mervi

The welfare path of young unemployed people, services, and implementation of services

Year	2013	Pages	39
------	------	-------	----

The purpose of our thesis was to interview unemployed young people who are in risk of social exclusion and to examine their experience on how the welfare services work for them in Lohja area. Students from Laurea charted the welfare services and their utilization Länsi-Uusimaa area by interviewing the youths in autumn 2012. We investigated the findings on how does the path in welfare services work out for the young and affect their chances of gaining employment.

In the theory section of the thesis we clarified the following terms: youth unemployment, long term unemployment, young in risk of social exclusion, welfare and welfare services.

The thesis was carried out with qualitative research method and the material was dealt with by an inductive analysis of the content. The interviews were carried out individually with six young persons. The Youth Workshop in Lohja has worked for ten years helping young unemployed people to find jobs, to continue their studies and to adapt to a normal life style.

The conclusions on the interviewees' personal experiences were that the young find that employment process and welfare services are good. Services help young people feel that they are appreciated by the society, where a healthy young person can control his own life and where unemployed young people receive customer-oriented services for different needs.

Young people wish that the society would invest more in the promotion of their employment in the future. There should be more apprenticeship training or preparation courses for work. It is important to deal with the same job counselor in the Employment Service. There should be organized some help for lonely young from peer or voluntary mentor. Reaching out for the long term unemployed youth on time might bring more valuable information in the future.

Keywords: unemployment, social exclusion, well-being, well-being path, well-being services.

Sisällys

1	Johdanto.....	6
2	Teoreettinen viitekehys.....	8
2.1	Nuorten työttömyyden tarkastelua	8
2.1.1	Pitkäaikaistyöttömyyden taustaa.....	8
2.1.2	Syrjäytyminen.....	9
2.1.3	Nuorten syrjäytymisen ehkäisy	9
2.1.4	Nuorten yhteiskuntatakuu	10
2.2	Terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen.....	10
2.2.1	Hyvinvointi.....	12
2.2.2	Hyvinvointipolku.....	13
2.3	Työllistämispalvelut osana hyvinvointipalveluja.....	14
2.3.1	Sosiaalietuudet	15
2.3.2	Työtä ja tukea työvoimahallinnosta	15
2.4	Tutkimusympäristö.....	19
3	Tutkimuskysymykset.....	19
4	Tutkimusmenetelmä.....	20
4.1	Menetelmän kuvaus.....	20
4.2	Aineistonkeruumenetelmä.....	20
4.3	Aineiston analyysi	22
4.4	Tutkimuksen etiikka	23
4.5	Tutkimuksen luotettavuus	23
5	Tulokset.....	24
6	Pohdinta	27
6.1	Työn toteutus	27
6.2	Johtopäätökset	28
6.3	Kehitysehdotukset	31
	Lähteet	33
	Liite 1. Asiakkaan tilanteen kartoitus.....	37
	Liite 2. Haastattelukysymykset:.....	38
	Liite 3. Saatekirje.....	39

1 Johdanto

Tämä opinnäytetyö kuuluu Laurea-ammattikorkeakoulun Pumppu-osahankkeeseen, joka on Euroopan aluekehitysrahaston (EAKR) rahoittama. Pumppuhankkeessa kehitetään hyvinvointipalveluita hyödyntämällä julkisen, yksityisen ja kolmannen sektorin osaamista kansalaisten parhaaksi. Pitkäaikaistyöttömät ja nuoret, joilla ei ole koulutusta tai opiskelupaikkaa, ovat vaarassa syrjäytyä yhteiskunnasta. Haastattelujen ja työpajojen avulla kerätyn aineiston perusteella laaditaan vaihtoehtoisia polkuja kohti hyvää, tasapainoista elämää, jossa tavoitellaan mahdollisuuksien mukaan paluuta työelämään.

Suomen terveys 2015 -kansanterveysohjelman keskeisiä tavoitteita ovat väestöryhmien välisen terveyserojen kaventaminen, eriarvoisuuden vähentäminen sekä syrjäytymisen ehkäisyminen. Tavoitteena, että työttömällä ja syrjäytymisuhan alaisilla on samat oikeudet ja mahdollisuudet käyttää terveyspalveluita kuin muulla väestöllä.

(Valtioneuvoston periaatepäätös 2001.)

Aktiivisella työvoimapolitiikalla ja koulutuksella, työharjoittelulla ja tukityöllistämällä on pyritty lieventämään pitkäaikaistyöttömyyttä. Tukitoimien on tarkoitus vahvistaa työttömän tunnetta oman elämän hallinnasta.

Opinnäytetyömme tarkoituksena on kuvata nuoren työttömän hyvinvointipolkuja, palveluita ja palvelujen toteutumista. Syksyllä 2012 opiskelijat kartoittivat Länsi-Uudellamaalla työttömän hyvinvointipolun palveluja haastatteleamalla toimijoita. Työssämme käytämme osaa opiskelijoiden käyttämää palveluprosessikuvausta, jota käytämme haastatteluaineiston tukena. Opinnäytetyössä tarkastellaan nuoren työttömän työllistymistä ja minkälainen merkitys nuorisotyöpajan palveluista on ollut nuorten hyvinvointiin ja työllistymiseen. Teoriaosuudessa tuomme esiin sen keskeisimpiä käsitteitä, kuten nuorisotyöttömyys, pitkäaikaistyöttömyys ja syrjäytymisuhan alaiset nuoret, hyvinvointi sekä saumaton hyvinvointipolku.

Sosioekonomiset terveyserot ovat Suomessa kasvaneet. Työttömyys ja siihen liittyvät sosiaaliset ja taloudelliset olosuhteet ovat tärkeimpiä sosioekonomisten terveyserojen aiheuttajia. Heikossa sosioekonomisessa asemassa olevat voivat usein terveydellisesti huonommin ja saavat keskimäärin vähemmän palveluja kuin muu väestö. Jatkuessaan pitkään työttömyys voi aiheuttaa työ- ja toimintakykyä haittaavia terveysongelmia, esimerkiksi pitkäaikaissairautta, psyykkisiä oireita ja fyysistä toimintavajavuutta. (Karjalainen & Melametsä 2001, 15-27.)

Väestöryhmien välisiä terveyseroja on pyritty vähentämään väestön terveyttä edistävillä toimilla. Työttömille kohdenneet terveyspalvelut nähdään keinona edistää työttömien terveyttä sekä työ- ja toimintakykyä. Työttömien terveyspalveluita on kehitetty mm. Terveyden- ja hy-

vinvoinnin laitoksen Pitkäaikaistyöttömien terveydenhuollon kehittämiskumppanuushankkeessa (Sinervo 2009.)

Terveys on tärkeää sekä yksilölle, että koko yhteiskunnalle. Suomen perustuslaki jopa velvoittaa julkisen vallan edistämään väestön terveyttä (Suomen Perustuslaki 19 §). Kuntia kannustetaan määrärahoilla työttömien terveyden edistämiseksi (Saikku & Sinervo 2011). Terveys 2000 tutkimuksessa todettiin pitkäaikaistyöttömien työkyvyn alentamista verrattuna työssä käyviin. Yhtenä syynä nähdään erityisesti se, että pitkäaikaistyöttömiltä puuttuu säännöllinen työterveyshuollon kaltainen seuranta sekä palvelu (Hakulinen & Rautio-Ottman 2013). Terveyden edistämiseksi pääarvona on tasa-arvoa ohjaava eettinen arvo yksilön ja yhteiskunnan hyvän vuoksi. Käydään eettistä keskustelua, että luonteeltaan toimintaa ja ajattelua suuntautuu arvojen suojaavaksi. (Tadd ym. 2006; Pietilä ym. 2012.)

2 Teoreettinen viitekehys

2.1 Nuorten työttömyyden tarkastelua

Nuorten työttömyys on nykyään hyvin yleistä ja yleensä työttömillä nuorilla tarkoitetaan alle 20- tai 24-vuotiaita. Nuorten työttömyyden tulkinta saattaa olla vaikeaa, koska nuoret liikkuvat työmarkkinoilla varttuneempia enemmän. Nuoren opiskelun päättäminen sekä uran valinta merkitsee usein nuorelle sitä, että työtä etsitään ja vaihdetaan. Lisäksi monet nuoret muuttavat kotiseudulta pois. Tähän väliin saattaa sisältyä useita lyhyitä työttömyysjaksoja. Tämä nuorten liikkuvuus ei kuitenkaan ole negatiivinen asia. (Tilastokeskus 2012.)

Nuorten työttömyys on vakavaa vasta sitten, kun nuoren koulutus on vähäinen ja työkokemus puutteellinen ja nuori ei pääse lainkaan aloittamaan työelämää. Nykyään, niin moniin töihin vaaditaan työkokemusta ja, kun nuorelta puuttuu työkokemus, hän ei ole vahvoilla työpaikasta kilpailtaessa, sillä työnantajalle on helpompaa ottaa töihin työtön ammattilainen kuin kokematon nuori, joka joudutaan perehdyttämään työtehtäviin. Kun nuoren työttömyys on kestänyt yli vuoden häntä uhkaa pitkäaikaistyöttömyys, joka on matalan koulutustason ongelma ja tällaisella nuorella työttömällä on riski syrjäytyä lopullisesti työmarkkinoilta. On todettu, että kun työttömyys pitkittyy, niin innostus myös työnhakuun vähenee. Aktiivisella työvoimapolitiikalla - koulutuksella, työharjoittelulla ja tukityöllistämällä on pyritty lieventämään pitkäaikaistyöttömyyttä. Tukitoimien on tarkoitus vahvistaa työttömän tunnetta oman elämän hallinnasta. Työ- ja elinkeinoministeriön mukaan nuorisotyöttömyys jatkaa kuitenkin kasvuaan huolimatta kaikista tukitoimista (Työ- ja elinkeinoministeriö 2012.)

Työttömyyden lisääntyminen on kohdistunut erityisesti nuoriin ja varsinkin nuoriin miehiin. Työttömyys ja siitä johtuva työnhaku saattavat tuntua lannistavilta ja luoda avuttomuuden tunnetta ja masentuneisuutta. Masentuneena taas ei aina jaksa edes hakea töitä tai olla muutenkaan aktiivinen. Tilannetta saattaa vielä vaikeuttaa rahahuolet ja velkaongelmat. (Suomen Mielenterveysseura 2013.) Yhteiskunnan ja työmarkkinoiden muutos on vaikuttanut nuorten edellytyksiin ja mahdollisuuksiin toimia aktiivisena kansalaisena. Elinkeinoelämän rakenneuutokset, työmarkkinoiden osaamisvaatimukset ja kilpailu ovat kasvattaneet nuorisotyöttömyyttä ja vaikeuttaneet työhön kiinnittymistä. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2012.)

2.1.1 Pitkäaikaistyöttömyyden taustaa

Työttömyysaste 1980-luvulla oli noin 5 %, selvästi EU-maiden keskitason alapuolella. Työttömyys kääntyi kuitenkin nousuun 1990-luvun alkuvuosina ja oli vuonna 1994 (16,6 %) eurooppalaista huipputasoa. Erityisesti nuorisotyöttömyys oli laajaa. 1990-luvun puolivälin työttömyys suomessa erosi mm. 1970-luvun öljykriisiin liittyneestä työttömyydestä siltä osin, että pitkä-

aikaistyöttömien osuus kaikista työttömistä lisääntyi ja on säilynyt suurena. Vuonna 2003 työttömistä 23 % oli ollut ilman työtä yli vuoden. (Mannila & Marttikainen 2005.)

Tilastokeskuksen määritelmän mukaan pitkäaikaistyötön on henkilö, joka on yhtäjaksoisesti ollut työtön yli vuoden. Kun nuoren työttömyys pitkittyy niin se lisää psyykkistä oireilua, kuten toivottomuutta, kiinnostuksen puutetta, itsensä aliarvioimista, pelkoja ja ahdistuneisuutta sekä epäonnistumisen pelkoa. Työttömyyteen tulisi puuttua ajoissa, silloin kun työllistymismahdollisuudet ovat vielä hyvät. Kuntia on kuitenkin ansiokkaasti aktivoitu pitkäaikaisyöttömyyden hoidossa, sillä nuorten pitkäaikaistyöttömien työllistäminen vaatii kunnilta vahvaa panostamista, koska työttömän matka työmarkkinoille usein kulkee tukityöllistämisen kautta. Konkreettista yhteistyötä työpaikkojen löytämiseksi tarvittaisiin myös yritysten ja työnantajien kanssa. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2011; Työ- ja elinkeinoministeriö 2013.)

2.1.2 Syrjäytyminen

Syrjäytyminen ja siihen liittyvä köyhyys aiheuttavat kärsimystä, terveyseroja ja eriarvoisuutta. Syrjäytyminen on moniulotteista ja se saattaa johtua pitkäaikaistyöttömyydestä, alkoholi-soitumisesta, mielenterveysongelmista ja nämä seikat vaikuttavat ihmisiä osallistumasta täysipainoisesti normaaleihin toimintoihin yhteiskunnassamme. Pysyvä syrjäytyminen uhkaa osaa ihmisistä ja tämän ehkäiseminen vaatii eri hallinnonalojen toimia ja yhteistyötä. Sosiaali- ja terveysministeriö koordinoi toimenpideohjelmaa, syrjäytymisen, köyhyyden ja eriarvoisuuden ehkäisemiseksi ja Terveiden ja hyvinvoinnin laitos tuottaa tilastotietoa syrjäytymisestä ja sosiaalisesta eriarvoisuudesta. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2012.)

Syrjäytyminen itsessään on kuitenkin prosessi, josta tiedetään ja tunnetaan monia tärkeitä altistavia ja suojaavia tekijöitä. Altistavia tekijöitä ovat esimerkiksi heikko koulutustaso, työttömyys, maahanmuuton tai köyhyyden tuoma erillisyyden kokemus, vanhempien päihde- tai mielenterveysongelmat tai ankara kasvatusta. Suojaavia tekijöitä ovat esimerkiksi kasvuympäristöissä olevat lämpimät ihmissuhteet tai onnistumisen kokemukset. (Terveiden ja hyvinvoinnin laitos 2012.)

2.1.3 Nuorten syrjäytymisen ehkäisy

Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen ja Opetushallituksen järjestämässä seminaarissa Nuorten syrjäytymisen ehkäisy todettiin, että nuoren syrjäytyminen on ehkäistävissä, kun kukin eri taho kantaa riittävää huolta lasten ja nuorten elämästä ja jokainen ammattilainen kantaa vastuuta lapsen, nuoren ja hänen vanhempiansa tarvitseman tuen tarjoamisesta. (Terveiden ja hyvinvoinnin laitos 2012.) Kuitenkin koulutusjärjestelmämme tehokkuudesta ja sen laadusta huolimatta kaikki nuoret eivät voi hyvin. Terveys- ja mielenterveysongelmia on paljon ja

nämä osaltaan hidastavat jatkokoulutukseen ja työhön siirtymistä. Lisäksi kansantaloudenkin kannalta on järkevää ehkäistä nuorten syrjäytymistä, sillä syrjäytyminen maksaa yhteiskunnalle satoja miljoonia euroja vuodessa. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2012.)

2.1.4 Nuorten yhteiskuntatakuu

Pääministeri Jyrki Kataisen hallitus on asettanut nuorten syrjäytymisen ehkäisyn yhdeksi kärkihankkeekseen. Hankkeen tavoitteena on, että kaikille nuorille luodaan realistiset mahdollisuudet suorittaa perusasteen jälkeinen tutkinto ja työllistyä. Samalla kiinnitetään huomiota siihen, että nuoret eivät ajaudu liian pitkään jaksoon ilman aktiivista toimintaa. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2012.)

Hallituksen ohjelmaan on kirjattu nuorten yhteiskuntatakuun toteuttaminen nuorten työllisyyden edistämiseksi ja syrjäytymisen ehkäisemiseksi. Tämän johdosta Työ- ja elinkeinoministeriö asetti työryhmän, jonka tarkoituksena on valmistella esitykset nuorten yhteiskuntatakuun toteuttamisesta niin, että takuun toimeenpano voi käynnistyä vuoden 2013 alkupuolella. Hallitusohjelman mukaisesti (22.6.2011) nuorelle työttömälle alle 25 - 30-vuotiaalle on kolmen kuukauden kuluessa työnhakijaksi ilmoittautumisesta tarjottava työpaikka, harjoittelu- paikka, opiskelupaikka, kuntoutuspaikka tai paikka työpajassa. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2012.)

2.2 Terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen

Terveydenhuollon palvelujärjestelmän lähtökohdasta katsottuna työikäisillä on mahdollisuus saada kokonaisvaltaisia terveydenhuollon palveluja opiskelija- ja varusmiesterveydenhuollosta tai työterveyshuollosta. Työttömille palveluja tuottaa perusterveydenhuolto ja yksityissektorin palveluntuottajat. Tällöin on kyse lähes yksinomaan sairaanhoidosta. (Pietilä 2010, 166.)

Työn ja terveyden välillä on nähtävissä selvä yhteys, sillä koulutustaso ja haastavat monipuoliset tehtävät yleensä ovat yhteydessä hyvään terveyteen, kun matala koulutustaso ja kuormittava työ ovat taas yhteydessä heikkoon terveyteen, varhaiseen eläkkeelle jäämiseen ja kuolleisuuteen. Kuitenkin työhön liittyviä kuormitus- ja epävarmuustekijöitä merkittävämpi haitta terveydelle on työn puute. (Pietilä 2010, 166.)

Keskustelua on käyty myös paljon määräärikaisten ketjuuntuvien työsuhteiden vaikutuksesta työikäisten hyvinvointiin. Merkittävin vaikutus terveyteen näyttää olevan ongelmilla, jotka liittyvät yleensä elämän suunnitteluun, perheen perustamiseen, taloudellisiin seikkoihin, ja sosiaalisen verkoston rakentamiseen. (Pietilä 2010, 166.) Kun arvioidaan miesten terveyttä väestötasolla niin perheellä ja toimivalla parisuhteella sekä sosiaalisella verkostolla on merki-

tystä. Yksin elävät työttömät tai epävakaisissa työsuhteissa elävät miehet voivat keskimäärin muita huonommin. (Pietilä 2010, 166.)

Terveyden edistämisen merkitys on tullut esille Suomen hallituksen terveyden edistämisen politiikkaohjelmassa (2007) sekä monissa muissa kansallisissa ohjelmissa ja linjauksissa (STM 2001, 2008) näissä painotetaan, että erityisesti hyvän terveyden saavuttaminen on perustavanlaatuisen ihmisoikeus. Ohjelmissa myös todetaan, että terveyteen panostaminen ei ole lisäkustannus vaan investointi, joka tuottaa hyvinvointia. (Pietilä 2010, 16.) Maailman terveysjärjestö (WHO 1979, 1999, 2007) on määritellyt terveyden täydelliseksi fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen hyvinvoinnin tilaksi (Leino-Kilpi & Välimäki 2010, 24).

Terveys voidaan katsoa ihmisen yksilölliseksi voimavaraksi, jonka avulla hän voi elää täysipainoista elämää. Terveys on luonteeltaan yksilöllistä ja on keskeistä arvioida, mitä terveys ihmiselle merkitsee ja minkälainen voimavara terveys on hänen elämälleen. Jokainen ihminen ensisijaisesti itse hoitaa itseään ja vaalii omaa terveyshyvänsä. Jokaisella on myös erilainen käsitys terveydestä, terveyden edistämisestä ja terveyden vaatimuksista ihmisen omalle toiminnalle. (Leino-Kilpi ym. 2008, 25.)

Väestön terveys Suomessa ja koko Euroopan alueella on viimeisen 20 vuoden aikana parantunut, mutta edelleen on eriväestöryhmien väliset erot kasvamassa. Terveyseroihin vaikuttavat sosiaaliset, kulttuuriset, taloudelliset, ekologiset ja ympäristön olosuhteet. Yhteiskunnan on mahdollista vaikuttaa näihin olosuhteisiin terveys- ja koulutuspoliittisin keinoin. (Jagger ym. 2008.) Vähemmän koulutettujen elämäntavat ovat epäterveellisemmät kuin korkeammin koulutettujen. Koulutuksella on suuri merkitys terveyteen liittyviin tietoihin ja arvoihin sekä ammattiuraan ja elinympäristöön. Lainsäädännöllä ja hintapolitiikalla on ollut pyrkimys vähentää tupakointia ja alkoholin kulutusta. Kuitenkaan näillä toimenpiteillä ei ole pystytty vaikuttamaan riskikuluttajiin ja sosiaaliluokkien välisiin eroihin. Elintavat eivät ole pelkästään yksilön valinnan tulos, sillä syrjäytyminen, kouluttamattomuus ja sosiaalisten verkostojen puute peiriyvät. Näiden tekijöiden tunnistaminen ja niihin vaikuttaminen on keskeistä koko väestön terveyden edistämisessä. (Pietilä 2010, 21.)

Terveys on tärkeää sekä yksilölle että koko yhteiskunnalle. Suomen perustuslaki jopa velvoittaa julkisen vallan edistämään väestön terveyttä (Suomen Perustuslaki 19 §). Kuntia kannustetaan määrärahoilla työttömien terveyden edistämisessä (Stakes, 2007). Terveys 2000 tutkimuksessa todettiin pitkäaikaistyöttömien työkyvyn alentamista verrattuna työssä käyviin. Yhtenä syynä nähdään erityisesti se, että pitkäaikaistyöttömiltä puuttuu säännöllinen työterveyshuollon kaltainen seuranta sekä palvelu. (Sairaanhoitajaliitto 2012.)

Terveyden edistämässä pääarvo on tasa-arvoa ohjaava eettinen arvo yksilön ja yhteiskunnan hyvän vuoksi. Terveyden edistämistä käydään eettistä keskustelua, joka on luonteeltaan toimintaa ja ajattelua suuntautuvaa, arvoja suojaavaa. (Tadd ym. 2006. Sairaanhoidajaliitto, 1/2013.) Rakennetekijät vaikuttavat koko elämänkaaren ajan lapsuuden elinoloista alkaen. Onkin pyrittävä puuttumaan myös rakennetekijöihin. Terveelliset elintavat eivät aina ole pelkästään ihmisen vapaan valinnan tuloksia eivätkä aina hänen vastuullaan. Elintapoihin ja valintoihin vaikuttavat paljon myös taloudelliset mahdollisuudet, perinteet, muoti, arvot, normit ja markkinointi. Yhteiskunnallisilla päätöksillä on huomattava vaikutus terveyteen ja päättäjillä vastuu terveyden edistämässä. (Pietilä 2010, 22.)

Uudella terveydenhuoltolailla, joka astui voimaan 1.5.2011, edistetään ja ylläpidetään huolta väestön terveydestä ja hyvinvoinnista sekä työ- ja toimintakyvystä ja sosiaalista turvallisuudesta. Lain tarkoitus on kaventaa väestöryhmien välisiä terveyseroja. Lailla on säädetty myös väestön tarvitsemien palvelujen yhdenvertaisuus ja saatavuus, laadun taso ja potilasturvallisuuden tarkoitus hoitosuhteessa. Terveydenhuoltolailla vahvistetaan asiakaskeskeisyyden tärkeyttä ja perusterveydenhuollon toimintaedellytyksiä. Näin lailla parannetaan yhteistyötä terveyden- ja sosiaalihuollon toimijoiden sekä kunnan ja muiden toimijoiden kanssa. (Terveydenhuoltolaki 1326/2010.)

2.2.1 Hyvinvointi

Hyvinvointi on laaja käsite ja jokaisella yksilöllä on oma käsitys terveydestään ja hyvinvoinnistaan. Suuntausta ja Tyni (2005, 17) korostavat, että kokonaisvaltaisella hyvinvoinnilla tarkoitetaan yksilön fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista toimintakykyä. Jokaisella ihmisellä on henkilökohtainen käsitys hyvinvoinnista. Tieto omista voimavaroista ja vahvuuksista ovat perustana millaiseksi ihminen kokee elämäntilanteensa ja hyvinvointinsa.

Vertion (2003, 29) mukaan, kaupunkien ja kuntien roolit terveyden ja hyvinvoinnin edistämistyössä ovat tärkeitä sekä yhteistyö ja erilaiset verkostot organisaatioiden ja järjestöjen kanssa. Kuntien on huolehdittava kuntalaisten riittävän hyvästä elintasosta ja elämänlaadusta. Paikalliseen hyvinvoinnin sisältöön kuuluu ekologisesti, sosiaalisesti ja terveydellisesti hyvä elinympäristö, jossa taataan asukkaiden sosiaalinen ja taloudellinen turvallisuutta ja sosiaalista eheyttä. Sosiaalisissa yhteisyyssuhteissa asukkaiden pitäisi olla mahdollisuuksia toteuttaa itseään. (Kananoja & Niiranen & Jokiranta 2008, 98-105.)

Erilaisilla organisaatioilla ja projekteilla luodaan perusta, jossa mahdollisuudet ovat yksilölle suotuisat. Yksilöllä itsellään on myös tietynlainen vastuu hyvinvoinnistaan ja omasta itsestään. Demokratiaan sisältyy ihmisen vapaus valintoihin. Onko valintojen kautta muodostuvan elämän tavoitteena terve kansalainen, hyvä kansalainen vai onnellinen kansalainen? Tärkeää

on ymmärtää, ettei terveys ole hyvinvoinnin tai onnellisuuden ja mielihyvän välttämätön ehto. (Pietilä 2010, 21.)

”Kuntalaisten omat subjektiiviset kokemukset hyvinvoinnista, viihtyvyydestä ja tyytyväisyydestä elämään ovat tärkeitä edistettäessä kuntalaisten terveyttä ja hyvinvointia” (Kananoja ym. 2008,109). Kunnan on tietyillä väliajalla kartoitettava asukkaiden elinolojen ja hyvinvoinnin tilanneita että pystyisi edistämään kuntalaisten hyvinvointia (Kananoja ym. 2008,109).

2.2.2 Hyvinvointipolku

Hyvinvointipolku on malli miten hyvinvointipalveluja kokonaisuudessa sovelletaan erilaisiin kansalaisen elämäntilanteisiin ja sairauksiin. Hyvinvointipalvelun ajatusta voidaan soveltaa esimerkiksi työpaikan löytämisen tai ammattiin valmistumisen sekä terveyden ylläpitoon, sairaudesta tervehtymiseen tai sairauden etenemisen hidastamiseen ja pysäyttämiseen. Olenaista on kansalaisten terveempi elämä. Ihmisillä on erilaiset voimavarat, sekä motivaatiot saavuttamaan tavoitteita, ja erilaisia tarpeita palveluihin. Kuka tuottaa palveluita ei ole merkitystä, vaan pyrkimyksenä on onnistunut hyvinvointipolku, josta on apua kansalaiselle. Esille tulee kiinnostus omasta terveydestä, omista sairauksista ja niiden riskitekijöistä, miten saumattomasti saadaan ammattilista apua, ja mitkä palvelut saadaan oman kunnan palveluista. Ammatillisen avun lisäksi palvelun käyttäjille tärkeää ovat läheisiltä saatu tuki ja kannustus, sekä mahdollisesti vertaistuki, asiantunteva kuuntelu ja opastus. Kuitenkin sairauden ja muun vaikean elämän tilanteeseen liittyvä ennaltaehkäisy ja tavoitteiden saavuttaminen suhtautuu omiin voimavaroihin. (Tuohimaa & Rajalahti 2012.)

Saumattoman hyvinvointipalveluun kannalta on tärkeä eri toimijoiden välinen yhteistyö. Hyvinvointipolulla kehittyy erikoissairaanhoidon ja perusterveydenhuollon lisäksi julkisen- ja yksityisen sektorin ja järjestöjen välinen yhteistyö. Yhteistyöllä on huomioitava kansalaisen elämäntilanne ja hyvinvointipalvelujen verkostoiminen, niin että on mahdollista rinnakkaisesti käyttää yhtäaikaaisesti erilaisia hyvinvointipalvelujen kokonaisuuksia. Nain on mahdollista, että kansalainen samanaikaisesti kulkee useammalla eri poluilla. (Tuohimaa & Rajalahti 2012.)

Tuohimaa ja Rajalahti (2012) korostavat, että Laurean Pumppu-osahankkeen tavoite on kehittää kansalaislähtöisen saumattoman hyvinvointipolun toimintamalli, jolla sovelletaan sydän- ja diabetespotilaille, syrjäytymisuhan alaisille työttömille ja nuorille sekä vammaisten lasten ja nuorten perheille. ”Hyvinvointipolku antaa konkreettisia välineitä ennakoivan hoidon toteuttamisessa yhteistyössä käyttäjien ja alueen toimijoiden kanssa. Eri kohderyhmille riippuen yksittäisestä elämäntilanteesta räätälöidään palvelukokonaisuuksia, joista yksittäiselle kansalaiselle tarjotaan sopiva palvelupaketti” (Tuohimaa & Rajalahti 2012). Yhteistyössä Lohjalla ovat sydänyhdistys, diabetesyhdistys, työttömät, Apuomena ry sekä Neurologiset vam-

maisjärjestöt. Hyvinvointipolkua on mahdollista tukea myös it-apuvälineillä. Tällainen väline on esimerkiksi Oma hyvinvointi -hankkeessa (v. 2008-2010) kehitetty hyvinvointinavigaattori Pärjäin, jota pilotoidaan Turun yliopiston Pumppu-osahankkeessa ja sovelletaan Länsi-Uudellemaalle. (Tuohimaa & Rajalahti, 2012.)

Laurean Pumppu-osahankkeessa opiskelijat tekevät kenttätutkimuksia ja tehtäviä haastattelulla alueen toimijoita. Laureassa järjestetään myös erilaisia työpajoja ja seminaareja. Keväällä 2012 Laurean opiskelijat tuottivat digitarinoita, joissa kuvattiin työttömien arkea. Tavoitteena oli tutkia ja kehittää digitaalista tarinankerrontaa työttömien voimaannuttamisprosessina. Digitarinoiden avulla pyritään vahvistamaan yksilön terveyden voimavaroja ja arjen hallintaa. (Tuohimaa & Rajalahti 2012.)

Saumattoman hyvinvointipolun tavoitteena on, että palveluntarjoajilla ja asiakkailta on toimiva, nopea tiedonkulku. Kun palvelujen kokonaisuus perustuu käyttäjälähtöisiin, tunnistettuihin tarpeisiin ja tulevien tarpeiden ennakointiin, niin samalla tuetaan kansalaisten vastuuta omien asioidensa hoidossa. Lähtökohtana on, että ihminen on aktiivisesti toimiva subjekti omassa elämässään. Tarkoituksena on luoda Inhimillinen, jokaisen elämänarvoa kunnioittava, tasa-arvoinen ja turvallinen polku, joka pitää jäsenistään huolta ja mahdollistaa terveellisen elämäntavan. (Tuohimaa 2011.)

2.3 Työllistämispalvelut osana hyvinvointipalveluja

Tämän vuoden alusta aloitti toimintansa Uusi Lohja, joka käsittää Lohjan, Nummi-Pusulan ja Karjalohjan asukkaat. Perusturvatoimi Lohjalla on tukenut työmarkkina-asemassa olevien henkilöiden työllistymisedellytyksiä ja työllistymistä erilaisin toimenpitein. Työvoiman palvelukeskuksen toimipiste Lohjalla on toiminut jo vuodesta 2006 ja kaupungin oma työllistämishanke Mahis aloitti toimintansa vuonna 2008. Lisäksi kaupunki tukee kolmannen sektorin työllistämistoimintaa myöntämällä työllistämisen kuntalisää palkkatukeen oikeutetun nuoren, pitkäaikaistyöttömän tai vajaakuntoisen palkkauskuluihin. Kaupunki järjestää myös kuntouttavaa työtoimintaa yhteistyössä alueella olevien järjestöjen ja yhdistysten kanssa. (Lohjan kaupunki 2013.)

Työssämme on teorian tietoa nuorten työttömyydestä ja siitä miten se vaikuttaa nuoren elämään ja hyvinvointiin sekä tietoa työttömän sosiaalietuuksista, työvoimatoimiston palveluista ja nuorisotyöpajan toiminnasta. Opinnäytetyössämme tarkastellaan nuorisotyöpajan toimintaa nuorten näkökulmasta haastatteluun pohjaten.

2.3.1 Sosiaalietuudet

Työttömällä on oikeus hakea työttömyyskorvausta Kelasta tai työttömyyskassasta. Sosiaalietuja voidaan maksaa työttömyyspäivärahana, peruspäivärahana, ansiopäivärahana tai työmarkkinatukena. Tuen saaminen edellyttää työttömän henkilön ilmoittautumista työvoimatoimistoon kokopäivätyön hakijaksi. (Kansaneläkelaitos 2013.)

Peruspäivärahan saamisen edellytyksenä on, että työtön hakija on ollut työelämässä ja täyttää työssäoloehdon. Työssäoloehto tarkoittaa hakijan olevan työssä vähintään 8 kuukautta viimeisen kahden vuoden aikana ennen työttömyyteen joutuessaan. Hakijalta myös edellytetään, että hän on 17 - 64-vuotias ja Suomessa asuva. Peruspäivärahaa maksetaan enintään 500 päivää. (Kansaneläkelaitos 2013.)

Ansiopäivärahaa maksetaan hakijalle, joka täyttää työttömyyskassan jäsenyys- ja työssäoloehdon. Työssäoloehdon edellytyksenä on, että hakija on ennen työttömyyttä ollut palkkatyössä ja jäsenenä työttömyyskassassa 34 kalenteriviikkoa ja vähintään 18 tuntia viikossa olevassa työssä. (Työttömyyskassojen yhteisjärjestö 2013.)

Työmarkkinatuki on taloudellista tukea ja sillä tuetaan työttömän työnhakijan sijoittumista markkinoille. Tukea saa myös työtön hakija joka on saanut enimmäisajan perus- tai ansiopäivärahaa. Hakijan edellytetään olevan 17 - 64-vuotiana ja Suomessa asuva. Tuen suuruuteen vaikuttavat saajan omat tulot, puolison tulot sekä saajan vanhempien tulot, jos hakija asuu vanhempien kanssa. (Kansaneläkelaitos 2013.)

Työllistymistä edistäviä palveluita ovat omaehtoinen opiskelu, työkokeilu, työelämän valmennus, työharjoittelu, työvoimapoliittinen aikuiskoulutus. Hakijan on sovittava osallistumisesta työ- ja elinkeinotoimiston kanssa. (Kansaneläkelaitos 2013.)

Toimeentulotukea työtön hakija tai perhe voi hakea sosiaalitoimistosta, jos tulot eivät riitä välttämättömiin menoihin. Toimeentulotuen kuuluvat ravintomenot, vaatemenot, puhelimen käyttö ja vähäiset terveydenhuoltomenot. Lisäksi voidaan antaa ehkäisevää tai täydentävää toimeentulotukea lasten päivähoitomenoihin tai taloudellisesti ylivelkaantuneelle työttömälle henkilölle. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2012.)

2.3.2 Työtä ja tukea työvoimahallinnosta

Laadullisen kartoituksen selvityksessä käytimme opiskelijoiden Päivi Lokkilan, Tanja Karin ja Shawbo Memarisaran aiemmin tekemää palveluprosessikuvausta työvoimahallinnosta.

Työ- ja elinkeinotoimiston eli TE-toimiston tehtävänä on neuvoa ja ohjata työnhakijoita työhaussa, tarjota työmahdollisuuksia ja auttaa henkilökohtaisten suunnitelmien laadinnassa. Työttömyysuhanalisena oleville henkilöille tarjotaan työvoimapolitiittista aikuiskoulutusta, parantamaan ammattitaitoa ja saamaan työtä tai säilyttää työpaikka. (TE-palvelut 2013.)

TE-toimiston lakisääteinen velvoite ja tehtävä on järjestää tai hankkia julkisia työnvälityspalveluita, työvoimapolitiittista aikuiskoulutusta sekä edistää työttömien työllistymistä työllistämistuen avulla. Palveluilla edistetään ja tuetaan ammatillista kehitystä, torjutaan työttömyyttä, järjestetään työnhakijalle työllistymistä ja turvataan työnantajille työvoiman saantia. (Laki julkisista työvoimapalveluista 1295/2002.)

Työnhakijalle suunniteltavat työvoimapalvelut lähtevät asiakkaan tarpeista, vapaaehtoisesta valinnaista, joilla avustetaan työtöntä työllistymään ja pysymään työmarkkinoilla. Työllistymisen edistämiseksi ja tukemiseksi työ- ja elinkeinotoimiston on selvitettävä työnhakijan mahdollisuudet saada työtä hänen kanssa sovitulla työnhakualueella. Työllistymistä tuetaan työllisyysmäärärahoilla. (Laki julkisista työvoimapalveluista 1295/2002.) Kolmen kuukauden kuluttua työttömäksi jäämisestä työntekijän työllistyminen avoimille työmarkkinoille heikentyy ja riski työttömyyden pitkittymisestä kasvaa (Työ- ja elinkeinoministeriö 2013).

Työttömyysetuuksien saamisen edellytyksenä on, että työtön on ilmoittautunut elinkeinotoimistolle työnhakijaksi ja hakee aktiivisesti työtä tai koulutusta. Työttömyysturvan kuuluvat työttömyyspäiväraha, ansiopäiväraha, peruspäiväraha tai työmarkkinatuki. Työ- ja elinkeinoviranomaisten tulee järjestää asiakkailleen työnhakuhaastatteluaika kuukauden kuluessa heidän työnhakijaksi rekisteröitymisestä. Työvoimaviranomainen tekee asiakkaalle työnhakuhaastattelulla työllistymissuunnitelman, aktivointisuunnitelman tai kotoutumissuunnitelman. Työhakusuunnitelmalla työnhakija sitoutuu työvoimatoimiston palveluihin. Työttömyysetuuden saamista varten Työ- ja elinkeinotoimiston viranomainen tekee lausunnon kansaneläkeläitökselle. (Työttömyysturvalaki 1290/2002; Laki julkisista työvoimapalveluista 1295/2002.)

Julkisen työnvälityksen avulla työnhakija saa tietoa työpaikoista ja muista työntekomahdollisuuksista. Työnantajille annetaan tiedot olemassa olevista työntekijöistä. Julkisella työnvälityksellä voidaan tukea työvoiman alueellista ja ammatillista liikkuvuutta. Työnvälityksen palveluja on kolme muotoa, jotka ovat omatoimiseen palvelujen käyttöön perustuvat itsepalvelut, tiedottavat palvelut ja henkilökohtainen palvelu. Toiminta perustuu valtakunnalliseen asiakaspalvelun tietojärjestelmään, joka sisältää tietoja avoimista työpaikoista, koulutusmahdollisuuksista ja henkilöasiakkaista. Osatyökyvyttömyyseläkeläiset voivat saada myös työttömyysetuuden huolimatta hakijan osa-aikaistyön hakemisestaan. Työttömyysetuuden maksaminen on jakautunut sosiaali- ja terveysministeriön vastuualueisiin kuuluviin työttö-

myyskassoihin ja Kelaan. Työttömyyskassat maksavat ansiopäivärahan ja Kela maksaa peruspäivärahan ja työmarkkinatuen. (Työ- ja elinkeinotoimisto 2013.)

Länsi-Uudenmaan (Lohja, Karkkila ja Vihti) työ- ja elinkeinotoimistoilla oli marraskuussa 2012 30 virkailijaa. Hiiden työvoiman palvelukeskuksessa on kaksi työvoimaohjaajaa ja kaksi sosiaalityöntekijää (Lohjan kaupungin palkkalistoilta).

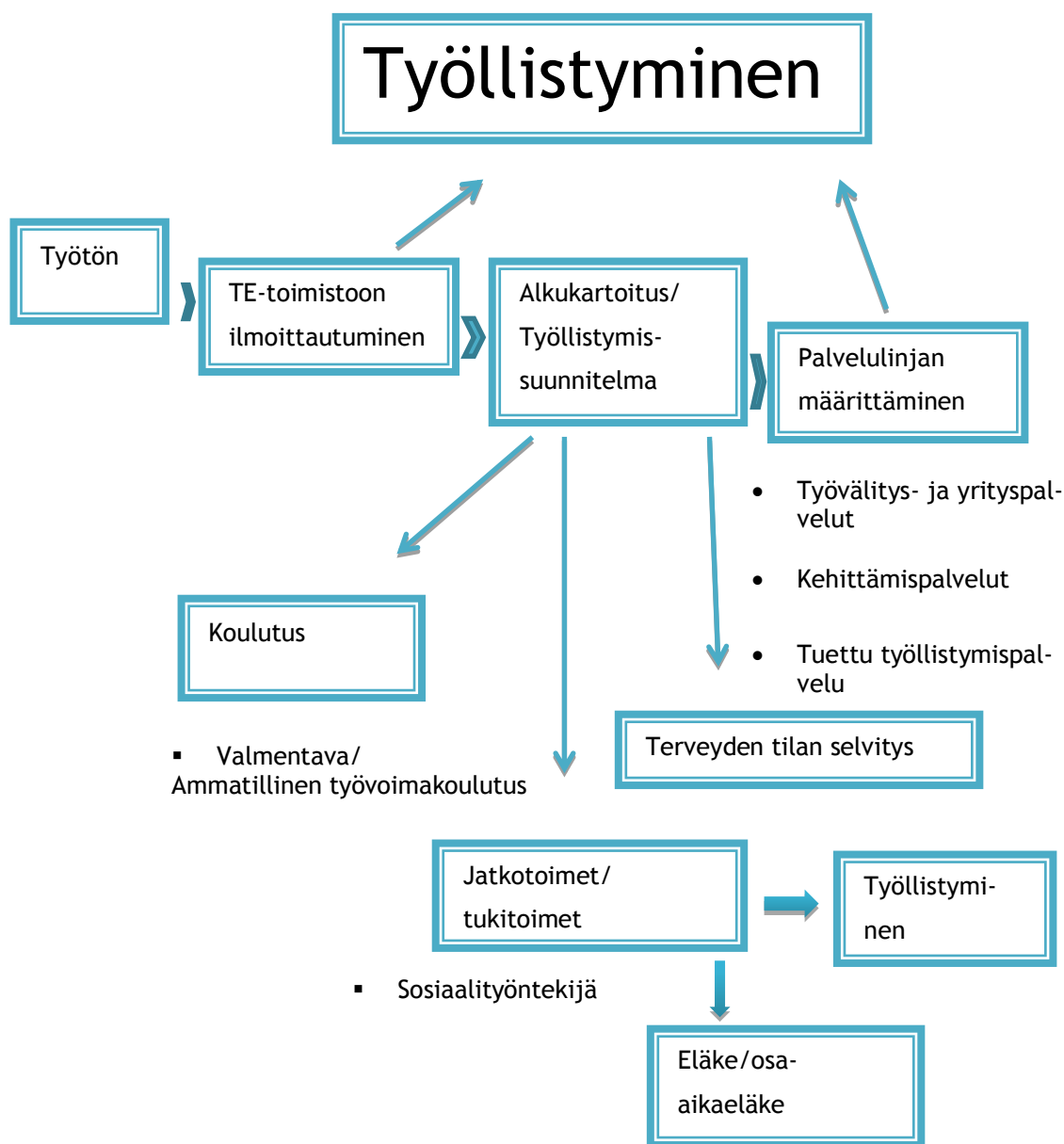
TE-toimiston toimintatapa tulee uudistumaan vuoden 2013 alussa monikanavaisemmaksi. Muutoksen tavoitteena on tarjota asiakkaalle henkilökohtaisessa käyntiasioinnissa asiantuntijapalvelua ja ohjata asiakkaita nykyistä enemmän sähköisiin palveluihin sekä valtakunnallisiin puhelinpalveluihin. TE-toimiston palvelumalli tulee vuoden 2013 alkaen perustumaan kolmeen palvelulinjaan. Tuetaan työnhakijoiden nopeaa työllistymistä, parannetaan osaavan työvoiman saatavuutta ja turvataan yritysten toimintaedellytyksiä.

Vuoden 1.1.2013 alkaen TE-toimiston uudistettu palveluvalikoima on

- työnvälitys
- tieto- ja neuvontapalvelut
- osaamisen kehittämispalvelut (ammatinvalinta- ja uraohjas, työnhakuvalmennus, ura- valmennus ja työhönvalmennus, työ- ja koulutuskokeilut, työvoimakoulutus, palkkatuki)
- starttiraha
- asiantuntija-arvioinnit (esim. työkyvyn tutkimus ja arviointi)
- harkinnanvaraiset taloudelliset etuudet (esim. muuttokorvaus, matkakustannusten korvaus).

Työttömyyden pitkittyessä työ- ja elinkeinotoimisto tarjoaa valmentavaa ja ammatillista työvoimakoulutusta, ammatillisen kuntoutuksen palveluja, työharjoittelua, palkkatuetta työtä ja kuntouttavaa työtoimintaa. Pitkäaikaistyöttömät saavat myös palveluja Työvoiman palvelukeskuksesta (Typ), joka on tarkoitettu auttamaan vaikeasti työllistyviä henkilöitä. Työvoiman palvelukeskuksessa asiakas saa kunnan sekä TE-toimiston palveluja. Siellä palvelee myös työvoimaneuvoja ja sosiaalityöntekijä. Organisaatiolla on nuorten yhteiskuntatakuu, joita on tärkeää noudattaa. Nykyään mielenterveyteen liittyvät ongelmat ovat aiheuttaneet työttömyyttä ja huonoa työmenestystä. Työhyvinvointi on monella työpaikalla heikentynyt. Yhteistyö eri asiantuntijatahojen kesken on sujunut hyvin ja vuosien myötä yhteistyö on parantunut, mistä asiakkaat hyötyvät. (T. Moilanen, henkilökohtainen tiedonanto 8.11.2012.)

Taulukossa 1 on esitelty hyvinvointipolku työttömälle.

Taulukko 1: Työttömien työllistymisen prosessikuvaus 2013 (Lokkila, Kari & Memarisara)

2.4 Tutkimusympäristö

Tutkimusympäristönä oli Lohjan kaupungin nuorisotyöpaja, joka toimi jo kymmenen vuotta auttamalla lohjalaisia työttömiä nuoria työllistymiseen, jatkamaan opiskelua ja päivittäisen elämän hallintaan. Nuorisotyöpajalle voivat hakeutua 16 - 29 -vuotiaat, jotka ovat olleet vähintään puoli vuotta työttöminä. Työpajalle hakeudutaan työ- ja elinkeinotoimiston kautta. Pajajaksolla nuori saa ohjausta elämänhallintaan ja perehdytystä työelämän vaatimuksiin tekemällä itse työtä. Lisäksi nuorta kannustetaan opiskeluun ja ammatin hankintaan. (Lohjan kaupunki 2013.)

Pajajaksolle nuori voi tulla työelämävalmennukseen, työharjoitteluun tai työkokeiluun 1 - 12 kuukaudeksi, jonka jälkeen on mahdollisuus 1 - 6 kuukauden työllistämisyksikköön. Työpajalla nuoria autetaan saamaan harjoittelu- ja työpaikkoja sekä avustetaan oppisopimuspaikkojen hankinnassa. Nuoren kanssa hänen tilanteensa kartoitetaan ja sovitaan. Käytännön työelämäkokeilut toteutetaan pajalla, kierrätyskeskuksessa tai Lohjan kaupungin muussa toimipisteessä. Nuoria otetaan pajajaksolle myös kuntouttavaan työtoimintaan. Lisäksi he saavat pajajakson aikana omista tarpeistaan lähtevää henkilökohtaista ohjausta elämän eri osa-alueisiin liittyvissä kysymyksissä. (Lohjan kaupunki 2013.)

Pajajaksosta sovitaan yhdessä nuorisotyöpajan ja Länsi-Uudenmaan työ- ja elinkeinotoimiston kanssa. Lohjan nuorisotyöpaja tarjoaa nuorille työharjoittelupaikkoja, joissa nuorta opastavat ammattitaitoiset työpajaohjaajat. Harjoittelupaikkoihin kuuluu mm. kaupan alan harjoittelua; esimerkiksi kassatyötä, tavarankäsittelyä ja vastaanottoa sekä myyntityötä ja asiakaspalvelua sekä ompelutyötä, autonkuljettajan ja auton apumiehen työtä, autonhoitotyötä, huonekalujen pintakäsittelytyötä, korjaus- ja remonttityötä, huonekalujen verhoilua sekä atk-tarratyötä. (Lohjan kaupunki 2013.)

3 Tutkimuskysymykset

Opinnäytetyömme tarkoituksena oli kuvata nuoren työttömän hyvinvointipolkua, palveluita ja palvelujen toteutumista. Haastattelemamme nuoret olivat 18 - 21-vuotiaita nuorisotyöpajan asiakkaita.

Tutkimuskysymykset ovat seuraavat:

- 1) Miten pitkäaikaistyötön käyttää hyvinvointipolun palveluita työllistymisensä edistämiseksi?
- 2) Mitkä palvelut palvelukuvauksessa edistävät työllistymistä?
- 3) Miten palveluita tulisi kehittää?

4 Tutkimusmenetelmä

4.1 Menetelmän kuvaus

Työn muoto on laadullinen kartoittava selvitys, joka toteutetaan laadullisella menetelmällä. Tutkimustyyppiltään laadullinen menetelmä on empiiristä ja kyse on empiirisen analyysin tavasta tarkastella havaintoaineistoa ja argumentoida. Empiirisessä tutkimuksessa tekijän tulee etiikan näkökulmasta pitää aina huolta siitä, että henkilöitä ei tunnisteta. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 22.)

Laadullinen kartoittava selvitys tulkitsee ihmisen omaa merkitysten todellisuutta ja jo pelkkä selvityksen ryhtyminen, puhumattakaan tuloksista, muuttaa tätä todellisuutta palautumattomasti. Laadullisessa kartoittavassa selvityksessä tutkimuskohde on yksittäinen ja ainutkertainen tai tällaisten joukko. Tutkielman pyrkimyksenä on saada esille laadullisen yleisen kartoittavan selvityksen mutta on myös tärkeää, että yksittäisen yksittäisyys ja ainutkertaisen ainutkertaisuus samalla säilytetään. (Varto 1996, 78 - 79.) Laadulliselle tutkimukselle on luonteenomaista kerätä aineistoa, joka tekee mahdollisimman monenlaiset tarkastelut mahdollisiksi. Kerätessä aineistoa, tulisi löytää mahdollisimman paljon hyviä miksi-kysymyksiä niin, että lopullisessa analyysi- ja kirjoitusvaiheessa olisi mistä valita. (Alasuutari 2011, 84, 217.)

Päädymme käyttämään laadullista lähestymistapaa saadaksemme ainutkertaista, aitoa ja mahdollisimman luonnollista tietoa nuorten omista kokemuksista. Tarkoituksenamme käyttää heidän omia kokemuksia ja kuvauksia sellaisenaan. Kartoituksen selvityksessä tutkimusongelman kannalta aineisto on riittävä silloin kun asiat alkavat toistua. Laadullinen lähestymistapa sopii kehittämistyöhön, sillä se kuvaa parhaiten ihmisen omaa kokemusta. (Hirsjärvi ym. 2007, 177.) Laadullisessa lähestymistavassa päämääränä on ymmärtää ihmisen omia kokemuksia heidän omasta näkökulmasta ja tuoda ne laadullisessa selvityksessä. (Pyörällä 2002).

4.2 Aineistonkeruumenetelmä

Puolistrukturoitu teemahaastattelu on suosituin tapa kerätä laadullista aineistoa. Siinä käydään läpi samat teemat, aihepiirit, ainoastaan kysymysten muotoilu ja järjestys voivat vaihdella mutta haastateltava saa vastata omin sanoin. (Ruusuvoori & Tiittula 2005, 11.) Teemahaastattelussa on kyse eräänlaisesta keskustelusta, vaikka se tosin tapahtuu tutkijan aloitteesta ja yleensä tutkijan ehdoilla, siinä kuitenkin tutkija pyrkii saamaan selville haastateltavilta asiat, jotka kuuluvat tutkimuksen aihepiiriin. Tutkimushaastattelun kautta tavallisellakin ihmisellä on mahdollisuus saada äänensä kuuluviin. (Aaltola & Valli 2010, 26-27.) Opinnäytetyössämme kuvaamme haastatteluun osallistuneita henkilöitä käsitteillä haastateltava, tai tutkimukseen osallistuja.

Haastattelupaikka tulee valita huolellisesti, sillä kyse on moninaisten sosiaalisten tilanteiden määrittämästä vuorovaikutustilanteesta. Haastattelutilanteen on hyvä olla mahdollisimman rauhallinen, eikä muita virikkeitä kannattaisi olla kovin paljon tarjolla. Haastattelua ei myöskään kannata tehdä muodollisessa tilassa, sillä haastateltava voi kokea olonsa epävarmaksi. Harkitessa haastattelutilaa kannattaa valita mahdollisimman neutraali paikka, joka luo haastateltavalle mahdollisimman turvallisen ja rentoutuneen olon. (Aaltola ym. 2010, 29-31.)

Tutkimushaastattelussa on kysymys vuorovaikutustilanteesta, joten se rakennetaan samoilla keinoilla ja samoihin kasvokkain tapahtuviin oletuksiin nojaten kuin muutkin keskustelut (Ruusuvoori ym. 2005, 22). Haastattelija joutuu miettimään etukäteen, miten hän voi vaikuttaa sosiaalisen tilanteen onnistumiseen. Perusajatuksena kuitenkin voisi olla se, että heti ei kannata mennä itse aiheeseen. (Aaltola ym. 2010, 32.) Haastattelun alussa luodaan yhteistä maaperää ennen kuin siirrytään varsinaiseen haastatteluun. Saatetaan vaihtaa, vaikka muutama sana säästä tai muusta neutraalista aiheesta. Ennen haastatteluvaiheeseen siirtymistä kysytään myös lupa keskustelun nauhoittamiseen. (Ruusuvoori ym. 2005, 24.)

Opinnäytetyömme tarkoituksena oli kartoittaa selvitys nuoren työttömän hyvinvointipolusta, palveluista ja palvelujen toteutumisesta. Opinnäytetyötä kuten myös aineiston keruuta varten pyysimme kirjalliset tutkimusluvut hankkeemme ohjaavalta opettajalta. Saatuamme tarvittavat luvat valitsimme haastatteluun kuusi nuorta, joilla oli kokemusta tutkittavasta asiasta. Työn toteuttamisen eettisiä lähtökohtia olivat tutkimuksesta tiedottaminen sekä haastateltavien riittävä informoiminen.

Haastattelumme tapahtui Lohjan kaupungin nuorisotyöpajalla, jossa nuoret olivat parhaillaan työpajatoiminnassa mukana. Kysymyksemme olivat kaikille samanlaiset, mutta huomioimme kuitenkin sen, miten nuorten omat aiemmat kokemukset määrittivät sen, minkälaista tietoa heiltä saimme. Jokaisen yksilöhaastattelun katsoimme tärkeäksi, koska heistä käytännöllisesti katsoimme suurempaa joukkoa, ja heiltä saatu tieto on tärkeä kehitystyölle.

Aineistonkeruu tapahtui haastatteleamalla nuoria yksi kerrallaan. Sovimme haastattelupaikan erityisnuorisotyöntekijän kanssa, jossa nuoret voisivat keskustella vapaasti ilman keskeytyksiä. Tarkoituksenamme oli nauhoittaa haastattelut ja sitä varten meillä oli tilanteeseen sopiva nauhuri, mutta nuoret eivät pitäneet ajatuksesta, joten luovuimme nauhoituksesta. Ennen varsinaista haastattelutilannetta korostimme vielä suullisesti tutkimuksen vapaaehtoisuutta sekä muista tutkimukseen liittyvistä asioista kuten vaitiolovelvollisuus ja anonyymiyys. Haastattelutilanteessa toinen haastattelija esitti kysymykset ja toinen kirjoitti haastateltavan vastaukset ja puheen ylös aineiston käsittelyä varten. Haastattelutilanteessa kuitenkin molempien meistä oli mahdollisuus esittää kysymyksiä ja osallistua keskusteluun.

Tutkimuksen kannalta on keskeistä, että opinnäytetyöntekijä osaa kerätä sisällöllisesti ja määrällisesti sopivankokoisen aineiston. Tutkimuksen tarkoitus yleisesti ottaen määrää otoksen koon ja tutkimusaineiston tarkoituksenmukaisuus pitäisi ottaa huomioon sekä minkälaista aineistoa on saatavilla. Laadullisessa tutkimuksessa on merkittävää, että ihmisiä tutkittaessa tekijät tietävät tutkittavasta ilmiöstä ja heillä on siitä kokemusta. Tutkittavien valintaperusteet tulee olla harkittuja ja tarkoitukseen sopivia. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 88-89.)

Aineiston kokoon vaikuttavat tutkimuksen laajuus ja miten tutkimus on rajattu, sekä tutkittavan ilmiön luonne, aineiston laatu esim. haastattelu, havainnointi, videointi, dokumentit ja tutkimuksen asetelma kuten elämäkertatutkimus tai syvähaastattelu esim. 1-3. (Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen, 2009.)

Tarkoituksen mukaisella otannalla opinnäytetyöntekijä valitsee tietyt tapahtumat, osallistujat tai osiot. Valitaan sellaiset, joilla on ilmiöstä paljon kokemusta. Voidaan myös valita kriittisiä tapauksia tai vastakohtia. Tekijä kuvailee huolella otoksen valinnan perusteet.

Verkosto-otanta jota voidaan sanoa lumipalloksi. Esimerkiksi käytetään hyväksi sosiaalisia verkostoja. Tiedonantajia voi aluksi olla muutama, ja heiltä kysellään mahdollisesti muita tiedonantajia kuten vaikeasti tavoitettavat ryhmät (alkoholistit, huumeiden käyttäjät).

Teoreettisella otannalla tavoitteena on teorian ja sen käsitteiden vahvistaminen. Tietoa kerätään, kunnes teoria on muodostunut. (Kankkunen ym. 2009.)

4.3 Aineiston analyysi

Laadullisessa tutkimuksessa runsas aineisto ja elämänläheisyys tekevät analyysivaiheen mielenkiintoiseksi ja haastavaksi. Haastattelut analysoimme sisällönanalyysilla, joka on paljon käytetty analyysimenetelmä hoitotieteellisissä tutkimuksissa (Kyngäs & Vanhanen 1999,1). Sisällönanalyysi on tässä opinnäytetyössä induktiivinen eli aineistolähtöinen prosessi, joka etenee aineistosta käsitteiden muodostukseen (Latvala & Vanhanen-Nuutinen 2003, 24-30). Sisällönanalyysi sopii hyvin laadullisen aineiston analyysiin ja on paljon käytetty analyysimenetelmä (Kyngäs & Vanhanen 1999, 1).

Haastateltavien henkilökohtaiset kokemukset ovat painoarvona tutkittavaan asiaan. Luotettavuuden varmistamiseksi tutkimuksen haastattelut nauhoitetaan ja sen kuuntelevat molemmat tutkijat yhdessä. Tulokset voidaan kuvailla yksityiskohtaisesti ja tarkasti. Lähteiden ja tutkimusten lähdeviitteet merkitetään huolellisesti. Lisäksi luotettavuutta voidaan vahvistaa käyttämällä aiemmin saaneita tutkimuksien tuloksia.

Työssämme käytimme apuna sisällönanalyysiä, jonka avulla voidaan analysoida kirjoitettua ja suullista viestintää. Sen avulla voidaan myös tarkastella asioiden ja tapahtumien merkityksiä

niiden seurauksia ja yhteyksiä. Sisällönanalyysissä kerätty tietoaineisto tiivistetään niin, että tutkittavaa materiaalia voidaan lyhyesti ja yleisellä tasolla kuvailla. (Latvala & Vanhanen-Nuutinen 2001, 21-23.)

Aineisto kerättiin haastattelujen avulla, jotka toteutettiin yksilohaastatteluina. Toinen opin- näytetyöntekijä haastatteli ja toinen kirjoitti kysymyksistä saadut vastaukset ja puheen ylös. Analyysivaihe alkoi jo haastattelutilanteessa, kun teimme havaintoja saman ilmiön toistuvuu- desta. Haastattelujen jälkeen kävimme aineiston yksityiskohtaisesti ja suullisesti läpi. Luke- malla ja keskustelemalla etsimme samalla aineistosta yhtäläisyyksiä ja eroavaisuuksia sekä tehtävän kannalta merkittäviä asioita, jotka antoivat vastauksia tutkimuskysymyksiin. Keräsimme tietoaineiston ja tiivistimme sen niin, että materiaalia voidaan lyhyesti ja yleisellä tasolla kuvailla.

4.4 Tutkimuksen etiikka

Eettisesti hyvälle tutkielmalle voidaan asettaa normatiiviset kriteerit. Normiston tavoitteena on hyvän tieteellisen käytännön edistäminen. Siihen kuuluu rehellisyys, yleinen huolellisuus ja tarkkuus tutkimustyöhön liittyvissä asioissa, eettisesti kestävät menetelmät, avoimuus, mui- den tutkijoiden työn kunnioittaminen ja niiden asianmukainen huomioiminen. Hyvän tieteelli- sen käytännön ja lainsäädännön ohella tieteellisiin käytäntöihin liittyy eri ammattikuntia kos- kevat ammattieettiset säännöstyöt. (Hallamaa, Launis, Lötjönen & Sorvali 2006, 31,33.) Työs- sämme meitä ohjasivat sairaanhoitajan eettiset ohjeet.

Tutkimuseettisen neuvottelukunnan ohjeen hyvästä tieteellisestä käytännöstä (2002) mukaan hyvään tieteelliseen käytäntöön kuuluu tutkijan rehellinen, huolellinen ja tarkka menettely tutkimuksen kaikissa eri vaiheissa, muiden työn kunnioittaminen, eettisesti kestävien mene- telmien käyttö sekä tutkimuksen suunnittelu, toteutus ja raportointi.

4.5 Tutkimuksen luotettavuus

Luotettavuuden arviointi liittyy laadullisessa tutkimuksessa tutkimuksen tekijään, aineiston laatuun, aineiston analyysiin ja tulosten esittämiseen (Latvala & Vanhanen-Nuutinen 2003, 36). Haastatteluaineiston luotettavuus riippuu sen laadusta. Laatua voi parantaa huolehtimal- la siitä, että tekninen välineistö on kunnossa. Laatua parantaa se, että haastattelu litteroi- daan niin nopeasti kuin mahdollista. (Hirsjärvi & Hurme 2008, 185-186). Tässä opinnäytetyös- sä luotettavuutta voi heikentää se, että haastatteluja ei nauhoitettu.

Haastattelujen luotettavuuden kannalta kävimme heti aineiston yksityiskohtaisesti ja suulli- sesti läpi. Lukemalla ja keskustelemalla etsimme samalla aineistosta yhtäläisyyksiä ja eroa-

vaisuuksia sekä tehtävän kannalta merkittäviä asioita, jotka antoivat vastauksia tutkimuskysymyksiin. Keräsimme tietoaineiston ja tiivistimme sen niin, että materiaalia voidaan lyhyesti ja yleisellä tasolla kuvailla.

5 Tulokset

Hyvinvointipolku on malli miten hyvinvointipalveluja kokonaisuudessa sovelletaan erilaisiin kansalaisen elämäntilanteisiin ja sairauksiin. Hyvinvointipalvelun ajatusta voidaan soveltaa esimerkiksi työpaikan löytämisen tai ammattiin valmistumisen sekä terveyden ylläpitoon, sairaudesta tervehtymiseen tai sairauden etenemisen hidastamiseen ja pysäyttämiseen. Olenaista on kansalaisten terveempi elämä. Ihmisillä on erilaiset voimavarat sekä motivaatiot saavuttamaan tavoitteita, ja erilaisia tarpeita palveluihin. Kuka tuottaa palveluita ei ole merkitystä, vaan pyrkimyksenä on onnistunut hyvinvointipolku, josta on apua kansalaiselle. Esille tulee kiinnostus omasta terveydestä, omista sairauksista ja niiden riskitekijöistä, miten saumattomasti saadaan ammattilista apua ja mitkä palvelut saadaan oman kunnan palveluista. Ammatillisen avun lisäksi palvelun käyttäjille tärkeää ovat läheisiltä saatu tuki ja kannustus, sekä mahdollisesti vertaistuki, asiantunteva kuuntelu ja opastus. Kuitenkin sairauden ja muun vaikean elämän tilanteeseen liittyvä ennaltaehkäisy ja tavoitteiden saavuttaminen suhtautuu omiin voimavaroihin.

Haastatteluja varten olimme laatineet saatekirjeen, jonka jokainen haastatteluun osallistuva luki ja allekirjoitti. Teimme yksilöhaastattelut ja heidän kertomuksensa kirjoitimme paperille. Jokaiselle haastattelulle varasimme 15 - 30 minuuttia. Kertomuksia voidaan pitää luotettavina, koska työmme tarkoitus on ollut saada tietoa heidän omista kokemuksistaan. Haastattelut teimme eettisiä periaatteita ja ohjeita noudattaen. Huomioimme haastattelun osallistumisen vapaaehtoisuutta. Tiedotimme haastatteluun osallistuville, että keskusteluista saaneista tiedoista noudatetaan vaitiolovelvollisuutta ja heidän mielipiteensä tuotamme nimettömänä.

Aineistonkeruu tapahtui haastatteleamalla nuoria yksi kerrallaan. Sovimme haastattelupaikan erityisnuorisotyöntekijän kanssa, jossa nuoret voisivat keskustella vapaasti ilman keskeytyksiä. Varsinaisessa haastattelutilanteessa korostimme vielä suullisesti tutkimuksen vapaaehtoisuutta sekä muista tutkimukseen liittyvistä asioista kuten vaitiolovelvollisuus ja anonymiys. Haastattelutilanteessa toinen haastattelijä esitti kysymykset ja toinen kirjoitti haastateltavan vastaukset ja puheen ylös aineiston käsittelyä varten. Haastattelutilanteessa kuitenkin molempien meistä oli mahdollisuus esittää kysymyksiä ja osallistua keskusteluun.

Haastatteluun osallistui kuusi pajatoiminnassa mukana olevaa nuorta iältään 18 - 21 -vuotiaita. Nuorille oli etukäteen kerrottu, että heillä on mahdollisuus osallistua haastatteluun

mutta myös oikeus kieltäytyä siitä. Nuoret olivat kuitenkin mukana positiivisella asenteella ja osallistuivat kukin mielellään haastatteluun. Haastattelujen aikana panimme merkille, miten nuorten positiivinen asenne ja aktiivisuus ovat vaikuttaneet heidän tämän hetkiseen elämäntilanteeseensa, sillä ilman sitä he tuskin olisivat pajatoiminnassa mukana.

Kysymykset, joista lähdimme liikkeelle, koskivat nuorten työttömyyttä ja syitä, jotka työttömyyteen olivat johtaneet.

Vastauksista kävi ilmi, että osalla nuorista oli peruskoulun jälkeinen koulutus ja muutama oli koulutuksensa keskeyttänyt. Aktiivisuutta nuorilta ei kuitenkaan puuttunut, sillä moni heistä oli aktiivisesti työtä hakenut mutta totesivat, että nuoria ei oteta töihin kokemuksen puutteen takia, sillä koulutus osalla oli mutta kokemus puuttui. Muutama harkitsi kokonaan toisen ammatin hankkimista ja olikin hakenut koulutukseen. Osalle oppisopimuskoulutus olisi tuntunut paremmalle.

Miten asiakkuus on syntynyt ja mistä on tullut nuorisotyöpajalle?

Nuorista kaksi oli saanut pajasta tietoa TE-toimiston kautta. Kaksi nuorista oli soittanut itse pajaan, koska tiesi sen olemassaolosta ja oli kyllästynyt kotona olemiseen. Pari muuta olivat saaneet kuulla pajasta Linkin kautta, jota kehuivat hyväksi paikaksi peruskoulun tai koulun päättäneille nuorille, koska sieltä saa paljon hyödyllistä tietoa. Työ- ja elinkeinotoimiston arvioidessa tilanteen yhdessä nuorisotyöpajan kanssa he olivat päässeet lopulta mukaan pajatoimintaan.

Minkälainen merkitys nuorisotyöpajan palveluista on ollut hyvinvointiisi ja työllistymiseesi?

Nuorisopajatoiminnassa mukana olevat nuoret kokivat saavansa kokemusta ja sosiaalisia kontakteja sekä varmuutta. Lisäksi yhdelle heistä oli työmoraalin oppiminen tärkeää, sillä nuoren hänen mielestään on tärkeää oppia pitämään kiinni työajoista ja ilmoittaa poissaoloista, koska niin tehdään myös oikeassa työelämässä. Palkka oli myös tuntunut hyvältä, kun saa itse ansaittua rahaa. Hyvinvoinnin kannalta kuntouttava työtoiminta tuntui hyvälle, sillä pajatoiminnan kautta nuori saa pienin askelin oman voinnin mukaan tutustua työelämään.

Millaisia palveluja olet käyttänyt?

Osa nuorista oli käyttänyt Kelan palveluita, josta oli saanut työmarkkinatukea ja asumistukea. Mielenterveyspalvelut olivat myös olleet käytössä, ja nuorisopajaan tullessaan nuoren tilanne yleensä kartoitetaan. Jos nuorella on mielenterveydellisiä ongelmia, hänet ohjataan palvelujen piiriin, koska ne taas edistävät nuoren hyvinvointia sekä auttavat häntä elämän alkuun.

Nuoren on myös hyvä itse tiedostaa nämä ongelmat, sillä ongelmista puhuminen auttaa häntä elämässä eteenpäin. Mielenterveysongelmat saattavat rajoittaa turhaan nuoren elämää, siksi avun saaminen on erittäin tärkeää nuoren tulevaisuutta ajatellen.

Miten pääsit pajatoimintaan mukaan?

Työ- ja elinkeinotoimistoon nuoret ilmoittautuivat, kun olivat peruskoulun jälkeisen ammattikoulutuksensa päättäneet tai koulutuksensa keskeyttäneet. Sieltä osa sai ohjausta ja neuvoa pajatoiminnasta. Nuorisopajaan nuoret pääsivät vasta, kun heillä oli kontakti työ- ja elinkeinotoimistoon, mikä on edellytys päästäkseen pajatoimintaan mukaan. Nuoret kokivat, että työvoimatoimiston ja nuorisotyöpajan yhteistyö toimi heidän kohdallaan hyvin eivätkä he olleet kokeneet jäävänsä syrjään näiden palvelujen piiristä.

Ovatko palvelut vastanneet odotuksiasi?

Nuoret olivat tyytyväisiä saamiinsa palveluihin ja he kokivat, että palvelut olivat vastanneet heidän odotuksiaan. Haastattelussa totesimme, että nämä nuoret olivat aktiivisia ja luonteeltaan positiivisia eikä heillä ollut oikeastaan mitään negatiivista sanottavaa. Heidän kohdallaan kun kaikki oli sujunut moitteettomasti ja he olivat saaneet asianmukaista palvelua, mikä oli kantanut heitä eteenpäin. Erityisen kiitoksen he antoivat Linkin toiminnasta sillä osa nuorista sanoi kokevansa, että sieltä saama apu oli hyödyllistä ja antoi heille taas varmuutta jatkaa eteenpäin. Suuret kiitokset annettiin myös nuorisotyöpajan henkilökunnalle, jotka olivat heitä tukeneet ja kannustaneet.

Miten työttömien ja syrjäytymisuhan alla olevien hyvinvointipalveluja tulisi kehittää?

Vaikka tuntui hyvältä sellaisten hyvinvoinnin palveluiden saaminen, jotka tukivat nuoria eri elämänvaiheissa, useat nuoret kokivat tarvetta että työllistymisen edistymisessä olisi tärkeää saada enemmän oppisopimuksia tai työvalmennuskursseja, joiden avulla nuori ihminen saisi nopeammin palkallista työtä. Nuoret kokivat tärkeänä että TE-toimiston työvoimaneuvoja olisi aina sama ihminen, joka hyvin tuntee asiakkaan, hänen tavoitteet ja tarpeensa, jolloin yhteistyö eri tahoihin toimisi paremmin. Lisäksi osa haastateltavista koki yksinäisyyttä, johon apua voisi saada vertaistuen tai vapaaehtoisen tukihenkilön avulla.

Yhteenveto tuloksista

Työllistymisen prosessikuvauksen toimivuus	Hyvinvointipolku	Nuorten erilaiset hyvinvointipalveluiden tarpeet
<ul style="list-style-type: none"> •Yhteiskunnassa toimiva nuori: •välittämistä •luotettavuutta •turvallisuutta •varmuutta •selkeä tulevaisuus •tyytyväisyyttä 	<ul style="list-style-type: none"> •Tasapainoinen ja terve nuori: •apua on saatavilla •vahvistus ihmisenä 	<ul style="list-style-type: none"> •Työtön nuori •ohjaus ja neuvonta •asiakaslähtöisyys •vahvistusta uskoa elämänsä hallintaan

Taulukko 2: Yhteenveto tuloksista

6 Pohdinta

6.1 Työn toteutus

Päädymme käyttämään laadullista lähestymistapaa saadaksemme ainutkertaista, aitoa ja mahdollisimman luonnollista tietoa nuorten omista kokemuksista. Puolistrukturoitu teema-haastattelu on suosituin tapa kerätä laadullista aineistoa. Siinä käydään läpi samat teemat, aihepiirit, ainoastaan kysymysten muotoilu ja järjestys voivat vaihdella mutta haastateltava saa vastata omin sanoin. (Ruusuvoori & Tiittula 2005, 11.) Tarkoituksenamme käyttää heidän omia kokemuksia ja kuvauksia sellaisenaan. Laadullinen lähestymistapa sopii kehittämistyöhön, sillä se kuvaa parhaiten ihmisen omaa kokemusta. Tutkimushaastattelun kautta tavallisenkin ihmisellä on mahdollisuus saada äänensä kuuluviin (Aaltola & Valli 2010, 26-27).

Työn toteuttamisessa haastattelimme kuutta lohjalaista nuorta, jotka olivat iältään 18 - 21-vuotiaita. Haastatteluja varten olimme laatineet saatekirjeen, jonka jokainen haastatteluun osallistuva luki ja allekirjoitti. Teimme yksilöhaastattelut ja heidän kertomuksensa kirjoitimme paperille. Jokaiselle haastattelulle varasimme 15 - 30 minuuttia. Kertomuksia voidaan pitää luotettavina, koska työemme tarkoitus on ollut saada tietoa heidän omista kokemuksistaan. Haastattelut teimme eettisiä periaatteita ja ohjeita noudattaen. Huomioimme haastattelun osallistumisen vapaaehtoisuutta. Tiedotimme haastatteluun osallistuville, että keskusteluista saaneista tiedoista noudatetaan vaitiolovelvollisuutta ja heidän mielipiteensä tuotamme ni-

mettömänä. Työn toteuttamisen eettisiä lähtökohtia olivat tutkimuksesta tiedottaminen sekä haastateltavien riittävä informoiminen.

Nuoret olivat haastattelussa mukana positiivisella asenteella ja osallistuivat kukin mielellään haastatteluun. Haastattelujen aikana panimme merkille, miten nuorten positiivinen asenne ja aktiivisuus ovat vaikuttaneet heidän tämän hetkiseen elämäntilanteeseensa, sillä ilman sitä he tuskin olisivat pajatoiminnassa mukana.

Työmme on edennyt hyvällä tavalla suunnitelmiin nähden. Teoriatietoa on kertynyt riittävästi ja niistä on ollut apua haastattelutilanteissa. Nuorten yksilöhaastattelut on ollut miellyttävä osa työstämme. Mielestämme tulokset olivat positiivisempia kuin odotimme, ja nuoret olivat yllättävän tyytyväisiä käyttämiinsä palveluihin. Saamamme tietoa koemme tärkeänä kehitystyölle nuorten työllistymisen edistämiseksi. Meidän mielestämme jokainen nuori on tärkeä yhteiskunnallemme, joten jokaisen nuoren ääni on tärkeä.

6.2 Johtopäätökset

Pietilän (2010, 21) mukaan erilaisilla organisaatioilla ja projekteilla luodaan perusta, jossa mahdollisuudet ovat yksilölle suotuisat. Yksilöllä itsellään on myös tietynlainen vastuu hyvinvoinnistaan ja omasta itsestään. Demokratiaan sisältyy ihmisen vapaus valintoihin.

Nuorten työttömyys on vakavaa vasta sitten, kun nuoren koulutus on vähäinen ja työkokemus puutteellinen ja nuori ei pääse lainkaan aloittamaan työelämää. Nykyään niin moniin töihin vaaditaan työkokemusta, ja kun nuorelta puuttuu työkokemus, hän ei ole vahvoilla työpaikasta kilpailtaessa, sillä työnantajalle on helpompaa ottaa töihin työtön ammattilainen kuin kokematon nuori, joka joudutaan perehdyttämään työtehtäviin. Kun nuoren työttömyys on kestänyt yli vuoden häntä uhkaa pitkäaikaistyöttömyys, joka on matalan koulutustason ongelma ja tällaisella nuorella työttömällä on riski syrjäytyä lopullisesti työmarkkinoilta. Aktiivisella työvoimapolitiikalla (koulutuksella, työharjoittelulla ja tukityöllistämällä) on pyritty lieventämään pitkäaikaistyöttömyyttä. Tukitoimien on tarkoitus vahvistaa työttömän tunnetta oman elämän hallinnasta. Yhteiskunnan ja työmarkkinoiden muutos on vaikuttanut nuorten edellytyksiin ja mahdollisuuksiin toimia aktiivisena kansalaisena. Elinkeinoelämän rakennemuutokset, työmarkkinoiden osaamisvaatimukset ja kilpailu ovat kasvattaneet nuorisotyöttömyyttä ja vaikeuttaneet työhön kiinnittymistä. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2012.)

Haastattelumme tapahtui Lohjan kaupungin nuorisotyöpajalla, jossa nuoret olivat parhaillaan työpajatoiminnassa mukana. Kysymyksemme olivat kaikille samanlaiset mutta kuitenkin huomioimme sen, miten nuorten omat aiemmat kokemukset määrittivät sen, minkälaista tietoa heiltä saimme. Aineistonkeruu tapahtui haastattelemalla nuoria yksi kerrallaan. Sovimme

haastattelupaikan erityisnuorisotyöntekijän kanssa, jossa nuoret voisivat keskustella vapaasti ilman keskeytyksiä.

Aineisto kerättiin haastattelujen avulla, jotka toteutettiin yksilohaastatteluina. Tarkoituksenamme oli nauhoittaa haastattelut ja sitä varten meillä oli tilanteeseen sopiva nauhuri, mutta nuoret eivät pitäneet ajatuksesta, joten luovuimme nauhoituksesta. Haastattelujen nauhoituksella olisimme saaneet ennemaankin työmme luotettavuutta. Sen sijalla teimme muistipanoja ja pyrimme kirjoittamaan jokaisen sanan haastatteluista. Varsinaisessa haastattelutilanteessa korostimme vielä suullisesti laadullisen kartoituksen selvitykseen osallistumisen vapaaehtoisuutta sekä muista laadullisen kartoituksen liittyvistä asioista kuten vaitiolovelvollisuus ja anonyymiyys. Toinen opinnäytetyöntekijä haastatteli ja toinen kirjoitti kysymyksistä saadut vastaukset ja puheen ylös. Analyysivaihe alkoi jo haastattelutilanteessa, kun teimme havaintoja saman ilmiön toistuvuudesta. Haastattelujen jälkeen kävimme aineiston yksityiskohtaisesti ja suullisesti läpi. Lukemalla ja keskustelemalla aineistosta etsimme siitä samalla yhtäläisyyksiä ja eroavaisuuksia sekä tehtävän kannalta merkittäviä asioita, jotka antoivat vastauksia laadulliseen kartoituksen selvitykseen.

Asiakkuuden syntyminen nuorisotyöpajalla edellyttää nuorten työttömän ilmoittautumista TE-toimistoon työnhakijaksi. Jotkut nuorista ottivat yhteyttä nuorisotyöpajan soittamalla itsenäisesti nuorisotyöpajalle, tai muuten omalla osaamisella, työvoimatoimiston tiedottamisesta, käyttämällä sähköisiä palveluja tai ottamalla yhteyttä Linkkiin. Yhteistyössä TE-toimisto ja nuorisotyöpajan kanssa on saatu tietoa nuoresta työttömästä asiakkaasta. Alkukartoituksessa on otettu huomioon asiakkaan voimavarat, aiemmat koulutukset, mahdolliset kokemukset, tarpeet ja tavoitteet. Jokaiselle nuorisotyöpajan asiakkaalle tehdään alkukartoituksen jälkeen työllistymisen suunnitelma nuorisotyöpajalla, jossa merkittävänä ovat nuoren lähtötaso, itsearviointi, väliarviointi, loppuarviointi ja jatkosuunnitelma asiakkuuden päättyessä nuorisotyöpajalla.

Elintavat eivät ole pelkästään yksilön valinnan tulos, sillä syrjäytyminen, kouluttamattomuus ja sosiaalisten verkostojen puute periytyvät. Näiden tekijöiden tunnistaminen ja niihin vaikuttaminen on keskeistä koko väestön terveyden edistämiseksi. (Pietilä 2010, 21.)

Haastatteluissa kävi ilmi, että osalla nuorista oli ammatillista koulutusta, mutta ei ollut työkokemusta. Toisella osalla peruskoulun jälkeen ei ollut ammatillista koulutusta tai opiskelu oli keskeytetty syystä tai toisesta, eikä ole työkokemusta mistään aikaisemmin saanut. Nuoret ovat kuitenkin aktiivisesti hakeneet työtä mutta totesivat, että nuoria ei oteta töihin koulutus- tai työkokemuspuutteiden takia. Nuoret nuorisotyöpajassa kokivat saavansa työkokemusta sekä sosiaalisia kontakteja ja varmuutta. Lisäksi työmoraalin oppimista kokivat tärkeänä oppimalla pitämään huolta työajoista ja omista poissaoloista ilmoittamalla tavallaan kuin oi-

keassa työelämässä. Palkka oman työn tekemisestä tuntuu hyvältä ja tuo lisäturvallisuutta. Tuntui hyvältä myös tutustua työelämään kuntouttavalla työtoiminnalla pajatoiminnan kautta ja omin voimavarojen mukaisesti.

Työssämme käytimme opiskelijoiden aiemmin tekemää palveluprosessikuvausta työvoimahalinnosta, jonka he ovat työstäneet syksyllä 2012 ja saattaneet esitettävään kuntoon vuoden 2013 alussa. Palveluprosessikuvauksessa todettiin, että TE-toimiston lakisääteinen velvoite ja tehtävä on järjestää tai hankkia julkisia työnvälityspalveluita, työvoimapolitiittista aikuiskoulutusta sekä edistää työttömien työllistymistä työllistämistuen avulla. (Laki julkisesta työvoimapalvelusta 1295/2002.) Palveluilla edistetään ja tuetaan ammatillista kehitystä, torjutaan työttömyyttä, järjestetään työnhakijalle työllistymistä ja turvataan työnantajille työvoiman saantia (Laki julkisesta työvoimapalvelusta 1295/2002; TE-palvelut 2013).

Työnhakijalle suunniteltavat työvoimapalvelut lähtevät asiakkaan tarpeista, vapaaehtoisesta valinnaista, joilla avustetaan työtöntä työllistymään ja pysymään työmarkkinoilla. Työllistymisen edistämiseksi ja tukemiseksi työ- ja elinkeinotoimiston on selvitettävä työnhakijan mahdollisuudet saada työtä hänen kanssa sovitulla työnhakualueella. Työllistymistä tuetaan työllisyysmäärärahoilla. (Laki julkisesta työvoimapalvelusta 1295/2002.) Kolmen kuukauden kuluttua työttömäksi jäämisestä työntekijän työllistyminen avoimille työmarkkinoille heikentyy ja riski työttömyyden pitkittymisestä kasvaa (TE-palvelut 2013).

Saumattoman hyvinvointipalveluun kannalta on tärkeä eri toimijoiden välinen yhteistyö. Hyvinvointipolulla kehittyä erikoissairaanhoidon ja perusterveydenhuollon lisäksi julkisen- ja yksityisen sektorin ja järjestöjen välinen yhteistyö. Yhteistyöllä on huomioitava kansalaisen elämäntilanne ja hyvinvointipalvelujen verkostoiminen, niin että on mahdollista rinnakkaisesti käyttää yhtäaikaaisesti erilaisia hyvinvointipalvelujen kokonaisuuksia. Näin on mahdollista, että kansalainen samanaikaisesti kulkee useammalla eri poluilla. (Tuohimaa & Rajalahti 2012.)

Haastatteluissa kävi ilmi, että opiskelijoiden kuvaama työllistymisen prosessikuvaus toimi hyvänä hyvinvointipolkuna. Nuorten mielestä hyvinvointipalveluiden toimivuus koettiin hyvänä, kuten TE-toimiston neuvonta ja ohjaus, Kelan palvelut ja etuuksien saaminen (työmarkkinatuki, asumistuki), terveydenhuolto- ja mielenterveyspalvelut ja niiden helposti saatava käyttö, sekä nuorisotyöpajan toiminta ja jatkuva arviointi tekevät sopivan palvelukokonaisuuden. Nuoret kokivat saavansa arvostusta ja että heistä todella välitetään yhteiskunnassa ja apua on saatavilla.

6.3 Kehitysehdotukset

Yhteiskunnan ja työmarkkinoiden muutos on vaikuttanut nuorten edellytyksiin ja mahdollisuuksiin toimia aktiivisena kansalaisena. Elinkeinoelämän rakennemuutokset, työmarkkinoiden osaamisvaatimukset ja kilpailu ovat kasvattaneet nuorisotyöttömyyttä ja vaikeuttaneet työhön kiinnittymistä. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2013.)

Hallituksen ohjelmaan on kirjattu nuorten yhteiskuntatakuun toteuttaminen nuorten työllisyyden edistämiseksi ja syrjäytymisen ehkäisemiseksi. Tämän johdosta Työ- ja elinkeinoministeriö asetti työryhmän, jonka tarkoituksena on valmistella esitykset nuorten yhteiskuntatakuun toteuttamisesta niin, että takuun toimeenpano voi käynnistyä vuoden 2013 alkupuolella.

Haastateltavilla nuorilla tuntui hyvältä hyvinvoinnin palveluiden saaminen ja niiden toimivuus. Apua ja oikeata välittämistä on saatu eri elämänvaiheissa. Siltikin useat nuoret kokivat tarvetta siihen, että yhteiskunta panostaisi enemmän nuorten työllistymisen edistymisessä.

Työttömyyteen tulisi puuttua ajoissa, silloin kun työllistymismahdollisuudet ovat vielä hyvät. Kuntia on kuitenkin ansiokkaasti aktivoitu pitkäaikaistyöttömyyden hoidossa, sillä nuorten pitkäaikaistyöttömien työllistäminen vaatii kunnilta vahvaa panostamista, koska työttömän matka työmarkkinoille usein kulkee tukityöllistämisen kautta. Konkreettista yhteistyötä työpaikkojen löytämiseksi tarvittaisiin myös yritysten ja työnantajien kanssa. (Sosiaali- ja terveysministeriö & Työ- ja elinkeinoministeriö 2011.)

Nuorten mielestä jatkossa tarjolla pitäisi olla enemmän oppisopimuskoulutuksia tai työvalmennuskursseja, jotta nuori ihminen saisi nopeammin palkkatyötä. Haastatteluissa kävi ilmi, että nuorille on tärkeää asioida saman TE-toimiston työvoimaneuvojan kanssa. Niille työttömille nuorille, jotka kokevat yksinäisyyttä, apua olisi saatavilla vertaistuen- tai vapaaehtoisen tukihenkilön kautta.

Nuorisopajalla nuorille pitäisi kertoa myös mahdollisista mielenterveyspalveluista, jos nuorella on tarve saada apua esimerkiksi masennukseen tai ahdistuneisuuteen. Psykiatriset sairaanhoitajat palvelevat aikuisväestöä erilaisissa elämäntilanteissa esimerkiksi ero, kuolema, onnettomuus, oma sairastuminen, lievässä tai keskivaikeassa masennuksessa, mielialahäiriöissä ja uupumiongelmissa. Sairaanhoitajat tekevät yhteistyötä lääkäreiden kanssa eikä hoitoon tarvitse lähetettä. Vastaanotolle voi hakeutua, jos on huolissaan omasta tai läheisensä jaksamisesta tai yleisestä hyvinvoinnista. Tukea saavat myös mielenterveyden häiriöistä kärsivien läheiset. (Lohjan kaupunki 2013.)

Pitkittänyt nuoren työttömyys lisää psyykkistä oireilua, kuten toivottomuutta, kiinnostuksen puutetta, itsensä aliarvioimista, pelkoja ja ahdistuneisuutta sekä epäonnistumisen pelkoa. Jatkoa ajatellen niiden nuorten tavoittaminen, jotka ovat kokeneet pitkittänyttä työttömyyttä, saattaisi tuoda lisää arvokasta tietoa, mutta haasteena on miten tavoittaa tällainen nuori ja miten saada hänet kertomaan omista mahdollisuuksistaan yhteiskunnassa.

Lähteet

Kirjat

- Aaltola, J. & Valli, R. 2010. Ikkunoita tutkimusmetodeihin. Juva: WS Bookwell Oy.
- Eronen, A., Kinnunen, P., Selkälä, A., Siltaniemi, A. & Särkelä, R. 2002. Hyvinvointipalvelujen tuottajien ajankohtainen tilanne ja näkemys kansalaisten hyvinvoinnista. Sosiaalibarometri 2002. Helsinki: Sosiaali- ja terveysturvan keskusliitto ry.
- Hallamaa, J., Launis, V., Lötjönen, S. & Sorvali, I. 2006. Etiikkaa ihmistieteille. Helsinki: Hakapaino Oy.
- Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavara, P. 2007. Tutki ja kirjoita. 13 painos. Keruu: Otavan kirjapaino Oy.
- Jagger, C. Gillies, C. Moscone, F. Cambois, E. Van Oyen, H. Nusselder, W. Robine, J.-M. & the Ehleis team. 2008. Inequalities in healthy life years in the 25 countries of the European Union in 2005: a cross-national meta-regression analysis.
- Kananoja, A. Niiranen, V & Jokiranta, H. 2008. Kunnallinen sosiaalipolitiikka-Osallisuutta ja yhteistä vastuuta. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Kankkunen, P. & Vehviläinen-Julkunen, K. 2009. Tutkimus hoitotieteessä. Helsinki: WSOY.
- KASTE-ohjelma 2008-2011. 2008. Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2008/6. http://www.stm.fi/vireilla/kehittamisohjelmat_ja_hankkeet/kaste/ohjelma
- Kauppinen, T., Hanhelä, R., Heikkilä, P., Kasvio, A., Lehtinen, S., Lindström, K., Toikkanen, J. & Tossavainen A. 2007. Työ ja terveys Suomessa 2006. Työterveyslaitos. Vammala: Vammalan Kirjapaino Oy.
- Kyngäs, H. & Vanhanen, L. 1999. Sisällön analyysi. Hoitotiede-lehti 1/99, 1-7.
- Latvala, E. & Vanhanen-Nuutinen, L. 2003. Laadullisen hoitotieteellisen tutkimuksen perusprosessi: sisällönanalyysi. Teoksessa Laadulliset tutkimusmenetelmät hoitotieteessä. Janhonen, S. & Nikkonen, M. (toim.) 2003. Juva: WS Bookwell Oy.
- Latvala, E & Vanhanen-Nuutinen, L. 2001. Laadullisen hoitotieteellisen tutkimuksen perusprosessi: Sisällönanalyysi. Juva: WSOY.
- Leino-Kilpi, H. & Välimäki, M. 2010. Etiikka hoitotyössä. Porvoo: WSOYpro Oy.
- Ottawa Charter. 1986. Ottawa Charter for Health Promotion. Canada.
- Palosuo, H., Koskinen, S., Lahelma, E., Prättälä, R., Martelin, T., Ostamo, A., Keskimäki, I., Sihto, M., Talala, K., Hyvönen, E. & Linnanmäki, E (toim.). 2007. Terveystilan eriarvoisuus Suomessa. Sosioekonomisten terveyserojen muutokset 1980-2005. Helsinki: Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2007/23.
- Pietilä, A.-M. (toim.). 2010. Terveystilan edistäminen. Teorioista toimintaan. Porvoo: WSOYpro Oy.
- Ruusuvuori, J. & Tiittula, L. 2005. Haastattelu. Tutkimus, tilanteet ja vuorovaikutus. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.
- Sinervo, L. 2009. Pitkäaikaistyöttömien terveyshanke. Terveystilan- ja hyvinvoinnin laitos. Helsinki. <http://www.julkari.fi/handle/10024/80145>

Suomen perustuslaki 2013. Viitattu 15.1.2013.

<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1999/19990731>

Suontausta, H. & Tyni, M. 2005. Wellness-matkailu-hyvinvointi matkailun tuotekehityksessä. Helsinki: Edita.

Tadd, W. Clarke, A. Lyoyd, L. Leino-Kilpi, H. Strandell, C. Lemonidou, C. Petsios, K. Sala, R. Barazzetti, G. Radaelli, S. Zalewski, Z. Bialecka, A. van der Arend, A. Heymans, R. 2006. The Value of Nurses' Codes: European Nurses'Views. Nursing Ethics 13(4), 376-391.

TE-palvelut 7. 2013. Työnhakijan työttömyysturva. Viitattu 2.2.2013

http://www.mol.fi/mol/fi/99_pdf/fi/01_esitteet/tyottomyysturva_esite.pdf

Tuohimaa, H., Rajalahti, E. & Meristö, T. 2012 Hyvinvoinnin pitkospuut - Lähtökohdat kansalaisen saumattoman hyvinvointipolon kehitystyölle. Väli raportti, Laurean julkaisu. Helsinki: Edita Prima Oy

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2009. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki: Kustannus-osakeyhtiö Tammi.

Tutkimuseettinen neuvottelukunta. 2002. Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausten käsitteleminen. Viitattu 12.12.2012.

http://www.tenk.fi/sites/tenk.fi/files/Hyva_Tieteellinen_FIN.pdf

Valtioneuvoston periaatepäätös. 2001. Terveys 2015 -kansanterveysohjelmasta. Helsinki. Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2001/4. Viitattu 11.10.2012.

http://www.stm.fi/vireilla/kehittamisohjelmat_ja_hankkeet/terveys2015

Varto, J. 1996. Laadullisen tutkimuksen metodologia. Tampere: Tammer-Paino Oy.

Vertio, H. 2003. Terveiden edistäminen. Helsinki: Tammi.

Internet-lähteet

Hakulinen, A. & Rautio-Ottman, T. 2013. Työttömän terveystarkastukset lisäävät tasa-arvoa. Artikkel. Sairaanhoidajanliitto. Viitattu 2.2.2013.

http://www.sairaanhoidajaliitto.fi/ammattilliset_urapalvelut/julkaisut/sairaanhoidajalehti/3_08/ajankohtaiskirjoitus/tyottoman_terveystarkastukset_li/

Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausten käsitteleminen. 2002. Viitattu 27.11.2012.

http://www.tenk.fi/hyva_tieteellinen_kaytanto/kaytanto.html

Terveystarkastuslaki. 1.5.2011/1326. Viitattu 14.2.2013.

<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2010/20101326>

Työttömyysturvalaki 1290/2002. Viitattu 2.2.2013

<http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2002/20021290>

Kela. Tuet työttömälle työnhakijalle. 2013. Viitattu 8.2.2013.

<http://www.kela.fi/in/internet/suomi.nsf/NET/190701134121EH?OpenDocument>

Laki julkisesta työvoimapalvelusta. 1295/2002. Viitattu 2.2.2013.

<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/kumotut/2002/20021295>

Lohjan kaupunki. 2013. Palveluopas asukkaille. Karkkila: Harriprint. Viitattu 27.11.2012.

www.lohja.fi

- Lohjan kaupunki. 2013. Nuorisotyöpaja. Viitattu 15.3.2013.
http://www.lohja.fi/default.asp?kieli=246&id_sivu=728&alasisivu=728
- Mannila, S. & Martikainen, P. 2005. Työttömyys. Viitattu 2.2.2013.
http://www.terveyskirjasto.fi/terveyskirjasto/tk.koti?p_artikkeli=suo00011
- Pääministeri Jyrki Kataisen hallituksen ohjelma. 2011. Valtioneuvoston kanslia. Viitattu 30.12.2012. <http://valtioneuvosto.fi/hallitus/hallitusohjelma/pdf/fi.pdf>
- Pyörälä, E. 2002. Helsingin yliopisto. Laadulliset tutkimusmenetelmät yhteiskuntatieteissä. Viitattu 27.11.2012. <http://www.helsinki.fi/yleope/kvali/kvali1.pdf>
- Saikku, P. & Sinervo, L. 2011. Työttömän terveystapaamiset osana työllistymistä edistäviä palveluja. THL. Viitattu 27.11.2012. <http://www.sosiaaliportti.fi/fi-FI/hyakaytanta/kuvaus/?Practicelid=e228fe2d-6673-4bab-9f85-b4b26ce6af6a#>
- Sairaanhoitajaliitto. 2012. Työttömän terveystarkastukset lisäävät tasa-arvoa, artikkeli. Viitattu 11.10.2012
http://www.sairaanhoitajaliitto.fi/ammattilliset_urapalvelut/julkaisut/sairaanhoitajalehti/3_08/ajankohtaiskirjoitus/tyottoman_terveystarkastukset_li/
- Sairaanhoitajan eettiset ohjeet. 1996. Viitattu 27.11.2012. www.sairaanhoitajaliitto.fi
- Työ- ja elinkeinoministeriö. 2012. Nuorisotyöttömyys jatkaa kasvuaan. Viitattu 9.10.2012
http://www.tem.fi/?89506_m=107071&s=2467
- Työ- ja elinkeinoministeriö. 2012. Nuorten yhteiskuntatakuu 2013. Raportteja 8/2012. Viitattu 12.11.2012. <http://www.tem.fi/index.phtml?s=4659>
- STM. 2012. Syrjäytymisen ja köyhyyden ehkäiseminen. Viitattu 10.10.2012.
http://www.stm.fi/hyvinvointi/osallisuuden_edistaminen/syrjaytymisen_ja_koyhyden_ekaiseminen.
- STM. & Työ- ja elinkeinoministeriö. 2011. Tuloksellisuustarkastuskertomus 229/2011. Pitkäaikaistyöttömien työllistyminen ja syrjäytymisen ehkäisy. Valtiontalouden tarkastusviraston tarkastuskertomus 7/2011. Viitattu 11.12.2012.
http://www.vtv.fi/julkaisut/tuloksellisuustarkastuskertomukset/2011/pitkaaikaistyottomien_tyollistyminen_ja_syrjaytymisen_ekaisy.4038.xhtml
- Suomen Mielenterveysseura. 2012. Pitkäaikaistyöttömyys. Viitattu 9.10.2012.
<http://www.e-mielenterveys.fi/vaikeat-elamantilanteet/tyottomuus/pitkaaikaistyottomuus/>
- Suomen mielenterveysseura. 2013. Palaset kohdalleen -hyväntekeväisyshuutokauppa tukee vaikeuksiin joutuneita nuoria ja heidän perheitään. Viitattu 5.4.2013.
http://www.mielenterveysseura.fi/kehittaminen/lapset_nuoret_ja_perheet/palaset_kohdalleen_hanke
- Suomen perustuslaki 11.6.1999/731. Viitattu 27.11.2012. www.finlex.fi
- THL ja OPH tiedottavat. 2012. Nuorten syrjäytyminen voidaan ehkäistä. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Viitattu 10.12.2012 <http://www.thl.fi/fi-FI/web/fi/tiedote?id=30529>.
- Tilastokeskus. 2011. Nuorten työttömien mittaaminen on vaikeaa. Viitattu 6.10.2012.
<http://tilastokeskus.fi/til/tyti/art.html>
- Terveys 2000. 2000. THL. Viitattu 38.12.2012. <http://www.terveys2000.fi/>

TE-palvelut. 2013. Työttömän oikeudet ja velvollisuudet. Viitattu 2.2.2013.
http://www.mol.fi/mol/fi/00_tyonhakijat/07_tyottomuus/02_oikeudet_velvollisuudet/index.jsp

Tuohimaa, H. & Rajalahti, E. 2012. Pumppu-hanke. Laurea. Lohja. Viitattu 3.2.2013.
<http://pumppu-hanke.blogspot.fi/2012/03/hyvinvoinnin-pitkospuut-kansalaisen.html>

Tuohimaa, H. 2011. Pumppu-hanke Laurean osahanke 2011-2014. Laurea. Lohja. Viitattu 3.2.2013 <http://pumppu-hanke.blogspot.com/>

Työttömyyskassojen Yhteisjärjestö ry. 2013. Työttömyysturva. Viitattu 8.2.2013. www.tyj.fi

Työ- ja elinkeinoministeriö. 2012. Työttömyys kasvoi syyskuussa. Viitattu 14.11.2012.
http://www.tem.fi/index.phtml?109336_m=108324&s=5236

Työ- ja elinkeinoministeriö. 2012. Suomen nuorisotakuu edelläkävijöitä EU:ssa - esitys eurooppalaisesta nuorisotakuusta julki tänään. Viitattu 30.12.2012.
http://www.tem.fi/index.phtml?109336_m=108914&s=5236

Työ- elinkeinoministeriö. 2013. TEM raportteja 7/2013. Viitattu 15.2.2013.
http://www.tem.fi/files/35574/TEMrap_7_2013.pdf

Työ- ja elinkeinoministeriö. 2012. Nuorisotyöttömyys jatkaa kasvuaan. Viitattu 9.10.2012.
http://www.tem.fi/?89506_m=107071&s=2467

Työ- ja elinkeinoministeriö. 2012. Nuorten yhteiskuntatakuu 2013. Raportteja 8/2012. Viitattu 12.11.2012. <http://www.tem.fi/index.phtml?s=4659>

Muut-lähteet

Pietilä, A-M., Halkoaho, A., Matveinen, M., Länsimies-Antikainen, H., Häggman-Laitila, A., Kangasniemi, M. 2012. Terveiden tasa-arvo ohjaavana periaatteena: arvotyöskentelystä toimintojen suuntaamiseen terveyden edistämässä. Artikkelit. Tutkiva Hoitotyö Vol. 11 (1) 2013.

Lokkila, P., Kari, T. & Memarisara, S. 2012. Oppilastyö. Työ- ja elinkeinotoimiston toiminnan prosessi työttömän polusta. Lohja: Laurea-ammattikorkeakoulu.

Liite 1. Asiakkaan tilanteen kartoitus

Asiakkaan tausta:

Mistä tulee, kuinka vanha hän on?

Työelämä: Onko hän:

Yrittäjä

Työpaikan vaihtajat

Työtön

Kuntoutustuella oleva

Ammatinvaihtaja

Maahanmuuttaja

Miten asiakkuus on syntynyt? Mistä on tullut nuorisotyöpajalle?

Asiakkaat tulevat esim. itsenäisesti tai sosiaalitoimiston / sairaalan / TK:n / lähettämänä

Työhakuvalmennus

Avoimet työmarkkinat

Hankkeet

Työttömien terveystarkastukset

Työvoiman palvelukeskuksen (Typ) palveluiden tarjoaminen vaikeasti työllistyville henkilöille

Terveys ja hyvinvointipalvelut

Liite 2. Haastattelukysymykset:

Minkälainen merkitys järjestön palveluista on ollut hyvinvointiisi ja työllistymiseesi?

Millaisia hyvinvointipalveluja olet käyttänyt?

Miten pääsit palvelujen piiriin?

Ovatko palvelut vastanneet odotuksiasi?

Miten työttömien ja syrjäytymisuhan alla olevien hyvinvointipalveluja tulisi kehittää?

Liite 3. Saatekirje

Hyvä haastatteluun osallistuva

Olemme kaksi sairaanhoidon opiskelijaa Laurea - ammattikorkeakoulusta Lohjan yksiköstä ja teemme opinnäytetyötä syrjäytymisvaarassa olevien nuorten työttömien hyvinvointipalveluiden käytöstä ja tarkoituksenmukaisuudesta. Tarkoituksenamme on kartoittaa sekä työttömän työllistymispalveluita että hyvinvointipalvelujen käyttöä ja toimivuutta. Opinnäytetyömme on osa Pumppu - hanketta ja hyvinvointipolku on palvelujen ketju tai kehä, jota käytämme eri elämänvaiheissa ja erilaisissa tilanteissa tavoitteena mielekäs ja hyvä arki. Pumppuhankkeessa kehitetään hyvinvointipalveluita hyödyntämällä julkisen, yksityisen ja kolmannen sektorin osaamista kansalaisten parhaaksi. Työmme on rajattu käsittelemään työttömän työllistymisen tukena olevia palveluita. Haastatteluun osallistuminen on vapaaehtoista ja vastaukset tullaan käsittelemään nimettömänä ja kaikki haastatteluaineisto tuhoataan aineiston analysoinnin jälkeen. Käytämme aineistoa ainoastaan opinnäytetyötämme varten. Haastattelun tarkoituksena on saada arvokasta ja kokemusperäistä tietoa tutkimusta varten, joten jokainen haastattelu on tärkeä ja arvokas. Kiitämme osallistumisestasi haastatteluun.

Ystävällisin terveisin

Zuhra Beronja & Mervi Reso